



A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. uj pénzben. — A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félre 10 ft., évnegyedre 5 ft. uj pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Popovics Vazul, munkácsi görög kath. püspök.

Azon magyar egyháznagy arczképét és életrajzát veszik ezuttal olvasóink, kinek nevét néhány hónappal ezelőtt Európa legtöbb hírlapjai meghurczolák s a kinek váratlan eltűnéséről keringett kő-sza hírek megczáfolását itthoni hivatalos lapjaink is szükségesnek találták. Ama hírek nem tudni mikép támadt koholmányok valának s örömről szóló ujjal kihirdethetni, hogy a kiről szólottak, nem csak él, hanem munkásságának eddigi terén folyvást szaporítja hazafiúi és egyházi érdemeit.

Popovics Vazul még a magyar országgyűlések korából, hol a főrendi táblának egyik érdemes tagja volt, ismert jó hangzású névvel bír az országban. Született Ugocsa-megye Nagy-Komját helységében 1796. septemb. 12-én. Atyja az ottani g. kath. egyház lelkésze Popovics János, anyja nemes Lengyel Mária asszony volt. — Nagyatyja, szépatyja s többi ősei mind g. k. papok voltak, s többi testvérei között ő tanusítván e pályára legtöbb hivatást, szülői már jókor erre készítették elő. Kis iskoláit N.-Károlyban, a gymn. 4 első osztályt M.-Szigeten, a két utolsót Ungvárott végezte. Ekkori egyik tanára, Povolnyi Mihály ur, nyugalomba helyezve most is él. A bölcsészeti s theologiai tanfolyamot a pesti egyetemen végezte s itt élete 22-ik évében a theologia s bölcsészet tudorává lön feláztatva.

1820-ban pappá szenteltetvén, M.-Szigetre jött mint segédlelkész, s onnan, midőn a munkácsi püspöki megyéből az eperjesi alakult, Tarkovics Gergely püspök titkára lett, mely minőségben az aggastyán mellett 16 évig működött; végre eperjesi kanonokká lön, de már 8 hónapos kanonok korában,

1837. márcz. 16-án munkácsi püspökké lön kinevezve, s a rákövetkezett évben székét el is foglalta. A munkácsi megye akkor 464 lelkészséget s 460,000 lelket számlált, de 1856-ban 94 román ajku lelkészség az ujonnan alakított szamos-ujvári megyéhez csatoltatván, jelenleg 372 lelkészségben 359,000 lélekből áll.

Hasonlitsuk kissé össze e püspöki megye régi állapotját a jelennel, hogy Popovics püspök rendező szellemének hatását análkább láthassuk.

A munkácsi megyének, Mária Terézia királynő és XIV. Kelemen római pápa által eszközölt kanonizációja után, 1777. jan. 1 től a Miskolcz melletti tapolczai apátság a tapolczai fürdővel együtt adományoztatott püspöki javadalmul (dos episcopatus), mely azonban Pócsy Elek munkácsi püspök 1831-ben bekövetkezett halála óta a hét évig üresen állott püspöki széknek akkor csak 400 forintot jövedelmezett évenként. E csekély jövedelem daczára, az ujon kinevezett püspök, Popovics Vazul, az akkori idők követeléseinek megfelelő oly ünnepélyes beiktatást tartott, a melyhez hasonlót Ungvár soha sem látott; az 1839-i országgyűlésen pedig a főrendi táblánál nem csak megjelent, hanem ott a közügyek körüli jártassága által is figyelmet gerjesztett.

Püspöksége kezdetén megyéjének 700 temploma közt alig volt 30, s a 464 paplak közt alig volt 20 kőből építve, a többi mind fából volt. Popovics bölcshatározatai oda vitték a dolgot, hogy most csaknem megfordítva áll ez arány s ugyszólván csupán ott van már fatemplom, hol vagy a kincstár vagy magánbirtokos gyűjti.



POPOVICS VAZUL.

rol kegyuri jogot. — Építeni csak a püspök által helybenhagyott terv szerint szabad. — A püspöki jószágok rendezése s felszerelése körül ő maga megy elől jó példával az egyes egyházaknak; idő multával a jó eredmény meg is látszott s a virágzó birtokok jövedelme is azon arányban nevedett. Most a miskolci osztályrésznek csak adója 4000 ft-ra rug.

Ungvár építkezés dolgában is sokat köszönhet Popovics püspöknek. Itt hajdan az egykori jezsuita-zárda jelöltetett ki püspöki lakul, ezt Mária Terézia királynő átadomittatta, de az újabb idők igényeinek már nem felelt meg. — Az új püspök azonnal építkezéshez fogott s egy 3 emeletes szép püspöki lakot építtetett, melyben 36 lakszoba, 3 könyvtári terem található. A lakot bádoggal fedett 2 torony ékesíti e felirattal: „Domine Deus benedic domui servi Tui!” (Uram Istenem, áldd meg a te szolgád házáat!) E gyönyörű palotát Popovics püspök minden segedelem nélkül, egyedül a maga erszényéből emelte. — Az ungvári katedrális templom, melynek méltó kiállításán az ottani káptalan 3 évig fáradozott, most már, mint lapjaink mult évi tudósításai is elmondták, finom festményeivel s gazdag felszerelésével mindenkit csodálatra ragad.

Papnövelésnek jutott az ősrégi ungvári vár, melyről Béla király Névtelen Jegyzője írja, hogy „Azsiából beköltözött őseink már itt találták, bevették s benne négy napig nagy áldomásokat tartának, mely alkalommal Álmos átadta a fővezérséget fiának, Árpádnak.*)

A régi vár téerein most a legvirágzóbb kertek diszlenek, melyeket a lakosság gyakran látogat. A püspöknek legdrágább növényei az itt lakó növendékpapok, kiket ő atyai szeretettel ápol. Az intézetben a tanárok a püspök által javított rendszer szerint tanítanak; a theologiai tanfolyam az előkészítő évvel együtt öt évig tart; tannyelv a latin. A rend, s daczára a nagy kiterjedésnek s a alak régiségének, a tisztaság is minden dicséretet érdemel. A növendékek szabad idejüket a gyönyörű kilátású várkastélyokon s az árnyékos szép kertekben tölthetik. Minden vizsgálákon s gyakorlatokon a püspök és káptalan tagjai jelen vannak. Vasár- s ünnepnapokon, ugyszintén kedden és csütörtökön két növendék a püspök asztalánál foglal helyet. — A növendékek száma 60—80 között változik.

A pap-árvaház, melyet néhai Pócsy püspök alapított, a mostani püspök ide jövelekor alapítvány hiánya miatt bérbe adatott. Popovics a papságot oda vivé, hogy a szükséges alapítványi tőkét megajánlá s azt folyvást gyarapítja. Jelenleg a papok árva fiain kívül más árvák is befogadtatnak, kik itt egy theologiai tanár igazgatása s két pályavégzett növendékpap vezérlete alatt czélszerű nevelésben s mindennemű jótékonyágban részesülnek. Számuk 62-re megy. — Tervben van, a papok árva leányai számára is egy hasonló intézet létesítése s ez egyik fő gondját képezi a püspöknek.

Szintugy gondoskodott a papok özvegyeinek állapotáról is. Azelőtt ezeknek férjeik, eltakarítása után, nem volt többé maradásuk a paplakban; most két, néha több évig is meghagyatnak minden javadalmaikban, az ideiglenes adminisztrátornak csak a maga illetékét tartozván kiadni. Azonfelül az özvegyek és árvák, a püspök czélszerű intézkedései következtében, most tizszer annyi nyugdíjban részesülnek, mint azelőtt.

Végre meg kell még emlitenünk, hogy az iskolatügyet kormányása első percétől felkarolva, ez ügyben buzgólkodni nem szűnik s jelenleg alig létezik megyéjében oly falu, melynek rendezett iskolája ne volna.

Legyen elég e néhány vonás a közlött arczkép magyarázataul. A szerénység megsértése nélkül nem lehetne a derék egyháznagy több jeles egyéni tulajdonságairól szólnunk. Csupán annyit szabadjon még érintenünk, hogy vendégszeretetről, nyájasságáról mindenki, a ki nála megfordult, csak a legkedvezőbb véleményel távozik. A fentebbi rövid vázlat által is, reméljük, sikerült bebizonyítanunk azt, hogy a munkási püspöknek — a kinek széke Ungvárott van — korszerű intézkedései s egyéni jeles tulajdonai következtében teljes igénye van hiveinek s alárendeltjeinek tiszteltére. S ebben osztozni fog az érdemeket méltánylók távolabb álló serege is.

A házasság.

A házasság rózsás berek,
A szív benne dalos madár;
Ha a rózsák elhullanak
A vidám dal sohajra vál.

A vágyó szív elszállana
Enyhébb virulóbb táj felé, —
De megfogja a száraz ág
S tövisi törnek belé.

Boldog ki oly lelket talált
Melly hűségben örök tavasz;
Annak édes a rabkötél,
Nem tör könyre, sohajra az.

Ki élz még, mint szabad madár,
Vigan röpkedve szerteszét:
El ne játszadd gondatlanul
Az élet szép költészetét!

A lépés egy életre szól...
Mégmérhetetlen áldozat;
Ezer közül egy boldogul:
Nézd meg, kihez kötöd magad!

Medgyes.

Egyes kiszakasztott lapok a történet könyvéből.

II. Kezy Domokos.

A gyászos mohácsi ütközet után, midőn nemzetünk diszei, virágai elhullottak, a győztes Szolimán, hadait csapatokra osztva, szétküldé pusztítani szegény magyar hazánkba, hogy hozzanak inséget és nyomort annak lakosaira! Egy ily rablóhad, mintegy 20 ezernyi, *Karamán Ogli* vezérlete alatt Varsad felé nyomult Horvátország semmivé tételére; épen szembe jött vele Frangepán horvát bán, magyar-horvát hadával, számra mintegy 3000-en; ki nem tudván még a Mohács alatt történeteket, czélja volt a királylyal egyesülni.

Midőn Varsad alá érkeztek, meglepetve látták a szemben levő hegyeken hemzsegni a nagyszámu török tábor; lehetetlen volt egyszerre át nem látni azt is, hogy itt menthetetlenül veszniök kell, menekülésre egy sem gondolhatott, azért minden félelem nélkül, bátran — mint magyarhoz illik — néztek a jövő elé...

A törökök megpillantván a maroknyi magyar hadat, egyszerre fenyegető morgást hallattak, és mint felbolygatott méhraj zudultak fel, mohó vágygyal nyulván fegyvereik után. — Maga Karamán Ogli, Szolimán jobb keze, s a törökök bálványa, egy magas, harcias alak, edzett vonásokkal, félelmet nem ismerő tekintettel, büszkén hordozá éles sas szemét körül táborán, azután önelégülten mosolygott, s arcából látszott, hogy előre örül a bizonyos győzelemnek; néha néha le-letekingetett a völgybe, a kisdé csapatra, a szájalom, és sértő guny kifejezésével nézdelé azokat, mintha mondaná: Sajnállak benneteket, hogy meg kell halnotok!! ... Rögtön parancsot adott kétezer jancsárnak és néhány száz spahinak, hogy a magyar sereget a hegyeken keresztül megkerülve, oldalt intézzenek támadást; ő maga szembe, a fősereggel és harmincz ágyuval fog előre nyomulni.

Ezalatt a magyar had két hegy közé ékelve magát, hátát egy mocsárnak vetve, nyugottan várta hőslelkű vezérével együtt a csatát. — Karamán Ogli ezt látva, meggyőződött arról, hogy ezeknek eszközben sincs a megmenekülés, győzelme bizonyos; de ára igen magas leend, mert ellene a kétségbeesés fogta a kardot; ezek készek meghalni utolsó emberig! tehát legyen nekik kívánságuk szerint. Ekkor megfuvatá a trombitákat, kisütteté az ágyukat, és a roppant török tábor megindult, s mint sebes áradat hömpölygött alá a hegyekről, elnyeléssel fenyegetve a maroknyi magyar hadat.

Frangepán erre gyalog horvátjait, — kik hosszú kanóczos puskáikkal remekül tudták leszedegetni lovaikról a kontyos szomszédot — apró csatárlánczba osztva előre inditá; ezek óvatosan közeledének a hegyekről épen e pillanatban leért spahikból, s tatár lovasokból álló előcsapat zárt hadsora felé, s hagyák őket előre nyomulni; ezek vad lármával, ujjongatással rohantak a lövészek felé. — Erre hirtelen a csatárlánczból tömeggé alakul a bátor lövészcsoapat, s közel várva a rohanó ellenséget, oly sortüzet adott rájuk, hogy megrémülve futottak vissza; most Frangepán néhány száz huszárt küld a futók üldözésére, kik utólérve a szétbomlott török hadsorokat, rémitő pusztitást vittek végbe rajtok.

Ezt látván Karamán Ogli, legvitézebb lovasságát, az ázsiaikat küldé ellenök, halállal fenyegetve azt, ki hátrálni merészel, ezek oly erővel, és oly tüzzel rohantak a huszárokra, hogy engedve a tulnyomó erőnek, kénytelenítették hátrálni.

*) E vár s város részletének rajzát s leírását I. V. U. 1858. 48. számában.

E perczben érkezik Frangepán a csataterre, gazdagon ékített fehér paripán; szép, férfias arcán tűz és lelkesedés ömlik el, szemei villámokat szórnak, sulyos kardjával jobbra-balra osztja a halálos csapásokat; egy-két percz alatt megváltozik a csata, az ázsiai lovasság szét van robbantva, Frangepán kis csapata élén egész a török táborig üldözi a futókat; Karamán Ogli dühtől tajtékzó ajakkal parancsolja ágyuból lövetni a visszafutó hadat...

E pillanatban oldalvást a hegyekről örömrivalgások közt előtörnek a magyar had megkerülésére rendelt jancsárok és spahik hadtömegei; erre, mint adott jelre, iszonyu harsogása a trombitáknak tölté be a léget; a harmincz ágyu szórja irtó tekéit Frangepán seregeire; az egész török sereg Allah, Allah! ordítással két hosszú karként rohan a kevés számú hadra, hogy azt egy öleléssel agyonszorítsa.

De a hősléki vezér, ki az ily veszélyes meglepetések közt sem veszté el lélekjelenlétét, hirtelen tömeggé alakítá seregét, s a mindenfelől rájuk rohanó ellent gyilkos tüzeléssel fogadják a lövészek, s a had homlokán felállított négy ágyu rémítő pusztítást mivel, egész utcákat vágva az ellen soraiban. — Ah! ez iszonyatos harc volt, a kisded magyar csapat élethalál-harcza! Most egyszerre a dárdák, s lándsák hegyeiből erős érczfal emelkedik a dühös török had rohama ellen, kétszer kísértik meg azt keresztültörni, mindannyiszor esufosan veretnek vissza . . . ekkor az összes török lovasság vezére, Szadi Mehemed, egy rettentő tekintetű férfi, ki csodákat művelt a harcban, lovassága élére áll, vakmerő bátorsággal, a mi neki kiváló sajátsága volt — dühös rohamot intéz az erős érczfal ellen, és azt megtöri, de e perczben golyó által találva, holtan bukik le lováról.

A török lovasság látva vezére elestét, egy perczre visszajed, de Karamán Ogli megjelenése új lelkesedésre gyulasztja a megfélemletteket, kettős dühvel rohannak most a támadt házagon keresztül a magyar sereg közepe felé, s néhány percz alatt, de véres küzdelem után ketté van az szakasztva, a nagyobbbrész a hegyek felé, a kisebb Frangepánnal a mocsár felé fut.

A törökök szellegyorsaságu lovaikon, földet rendítő robajjal szállnak utánok, Frangepánt akarva minden áron kézrekeríteni, Karamán Ogli parancsa szerint, élve vagy halva; messziről megismerhetik a vezért fehér paripájáról, fényes fegyverzetéről, gazdagon aranyozott csatasisakjáról, magasan lengő kócsagtolláról, a mint szorosan körülvetette kis csapatjától, menekül tova . . . Már a mocsárhoz érkeztek a futók, és annak szélén nyargalnak végig, prüszkölő paripáikon — a vezérrel, utat keresve a melyen megszabadithassák, folyvást harczolva üldözőikkel, kik vetélkedve tolongnak utánok, mindenik első akarván lenni a vezér elfogásában; nagy jutalom, fényes kitüntetés vár azon muzulmán vitézre, ki őt elfogja! . . . utána, utána! . . . A futók közül sokan a mocsárba süllyedtek, mások az utánok rohanó spahik lovai által a nád közé gázoltattak, többeket legyilkolt a török kard éle; az erő, a bajnokság mitsem érnek már, . . . a legjobb, a legbátrabb vitézek kifáradva a halál harcában, nem is védik már magukat, kardjokat leeresztve, melyről a vér csurog alá, habtól tajtékzó lovaikat megállítva, arczczal a rohanó ellennek fordulva, nyugottan várják a rájuk nézve jótékony halált; egy-két percz még . . . és a hősök, a dicső bajnokok elvesznek, elpusztulnak . . . végre, a kiket még megkímélt a török kard éle, végkép kimerülve a nehéz tusában — megadták magukat. A törökök öröme határtalan volt; karsu spahik odahagyva harci méneiket, a foglyok közé vegyültek, zsákmányolni, rabolni; a széles képű, macska bajuszu tatárok ujjongva tánczoltak körül a szerencsétlen áldozatokat, csupa kedvtelésből levagdaltak némelyeket közölök; többen a vezért keresték szemeikkel, de ez nem volt a foglyok közt látható . . . talán megmenekült . . . ?

Valóban úgy volt, a nagy tolongásban lováról a mocsárba taszított, s innen kivergődven a feneketlen láp és ingovány között, egyikére azon utaknak kapott föl, melyek nagy vigyázattal járhatók, és a melyeken csak egyes ember gázolhat — nagy életveszély között — keresztül.

Utána, utána! ordíták a törökök, a mint észrevették a futó vezért — ki alig lehetett néhány ölnyi távolságra üldözőitől.

Ekkor néhány halálra kész harcos, kik a nagy zavarban elteveszték szem elől Frangepánt — s kik még nem osztottak társaik szomorú fogságában, és csak az imént érkeztek a mocsárhoz, látva

a vezér veszélyben létét, szövetkeztek egymással, hogy Frangepán futását fedezzék.

A mocsárba vezető uthoz — a melyre a vezér menekült — csupán csak egy keskeny földszoroson lehetett eljutni, két felől mellette feneketlen láp és ingovány; sűrűn benőve náddal és gyékénnyel.

E keskeny helyre állott föl a vezér futását fedező néhány vitéz férfi, az egész török had ellen, nem azért, hogy győzzön, hanem hogy megmentse vezérét a bizonyos haláltól.

Párosan álltak egymás mellé a védők, azért, mert e szűk helyen csak két ember férhetett el egymás mellett, az ellen csak kettővel vívhatott egyszerre, a többi várt addig, míg a sor reá kerül.

Alig rendezék így el magukat, midőn az előnyomuló spahik, s tatároktól megtámadtattak, — a két első bajnok csatája alig tartott egy perczig, a tatár lándsá messziről leszúrta őket lovaikról, s a mocsárba hullva, elmerültek. — Az utánok jövők véres boszút állottak társukért, bátran neki rontottak harci méneikkel az ellenük szegezett lándsák hegyeinek, a nemes állatok fájdalmas nyerítést hallatva rogytak össze a gyilkoló vastól találva, mely sütyeiket át meg átfurta, a küzdők gyalog maradtak, de bátorságuk nem csüggedett, hirtelen oldalvást rávetik magukat a spahikra, kik hosszú dárdáikat ily közel nem tudván használni, míg kardjaikat kapkodák elő, — addig a magyar kard már halálra vagdalá őket; többeket a mocsárba ugrattak, melyben lovastól együtt nyomorultul veszték el; több perczig leheté még látni villogó kardjaikat a magyar bajnokoknak, a mint jobbra, balra osztogatták a halálos csapásokat, — aztán ők is sebekről rakottan elhullottak. —

Az utánok következők valamennyien, hasonló bátorsággal, tüzzel és lelkesedéssel harczoltak, s csak holttesteiken mehettek át a törökök . . .

Egy bajnok maradt még hátra, a legvitézebb mindnyájok között, kik e nehéz harcban résztvettek, — egy harcias kinézésű, napbarnította arczu férfi, ki a csaták viharában megtanult bátran szembe nézni a veszéllyel, a halállal, ki a legnehezebb, a legvéresebb küzdelmet kereste fel, s nem egyszer adta már jelét vitézségének, nemes önfeláldozásának; most is midőn a halálos veszély közepett látta magát — a legnagyobb nyugalommal, hideg vérrel várta az ellent. Arczából látszott, mennyire vágyik még egyszer és utoljára megküzdeni a gyűlölt, az utált ellenséggel. — A törökök nem soká vártak magukra, a makacs viadal — melyben annyian elvérzettek már — vad haragra gyulasztá őket, csoportosan rohantak, egymást a mocsárba gázolva — a magyar hősré, ki széles csat kardját kezében tartva várt reájok. — Egy-két percz, és összecsapnak; a magyar bajnok sebesen és sulyosan mint a villám osztogatja a csapásokat, gyilkos acéljától halomra hullnak a muzulmán harcosok, mint ha az enyészet szele fuvalt volna rájuk . . . minden perczben újabbak, pihentebbek jönnek, elhalt, vagy legázolt társaik helyébe, a legbátrabbak, a legvitézebbek; mind nem érnek semmit, a magyar bajnok sulyos kardja ő rájuk is halált hoz; maga Karamán Ogli is szemmel látó tanuja volt e bátor vitézségnek és hősie önfeláldozásnak, s ellenségében is becsülve a vitézséget, rögtön parancsot adott egyik segédtszójának, hogy ama hős lelki magyarnak vigyen kegyelmet, senki ne merészelje csak egy ujjal is érinteni, mert halállal lakol; a parancs rögtön teljesített, de a büszke magyar nemes, hideg gunyoros lenézéssel, megvető utálattal utasítá vissza a kegyelmet, és a futó vezér után tekintve, látta, hogy az, épen e pillanatban vergődött ki a mocsárból — és a nádas rétségben végkép eltűnt szem elől . . . így eleget tett kötelességének . . . s mielőtt a törökök meggátolhatták volna szándokában, saját kardjával szívét keresztülítve, holtan hullott le lováról.

Meghalt inkább, semmint gyűlölt ellensége kezéből kegyelmet és életet fogadott volna el . . .

E dicső bajnok, e vitéz férfi *Kesz Domokos* volt.

Ily példátlan önfeláldozáson a jó törökök elbámultak, s szégyenkedve, pironkodva hagyták oda a hős lelki magyar élettelen testét.

E dicső tett oly hatással volt Karamán Ogli lelkére, hogy megtiltá a futó hadak üldözését, s a foglyokat szabadon bocsátva, megszágyenülve távozott e csuf, egyenetlen harczból.

Papp Zsigmond.

Fehérhegységi utiképek.

(A CSALLÓKÖZI UTIKÉPEK ÍRÓJÁTÓL.)

Második rész.

Lefelé Szakolczától Dévényig.

IV.

(Folytatás.)

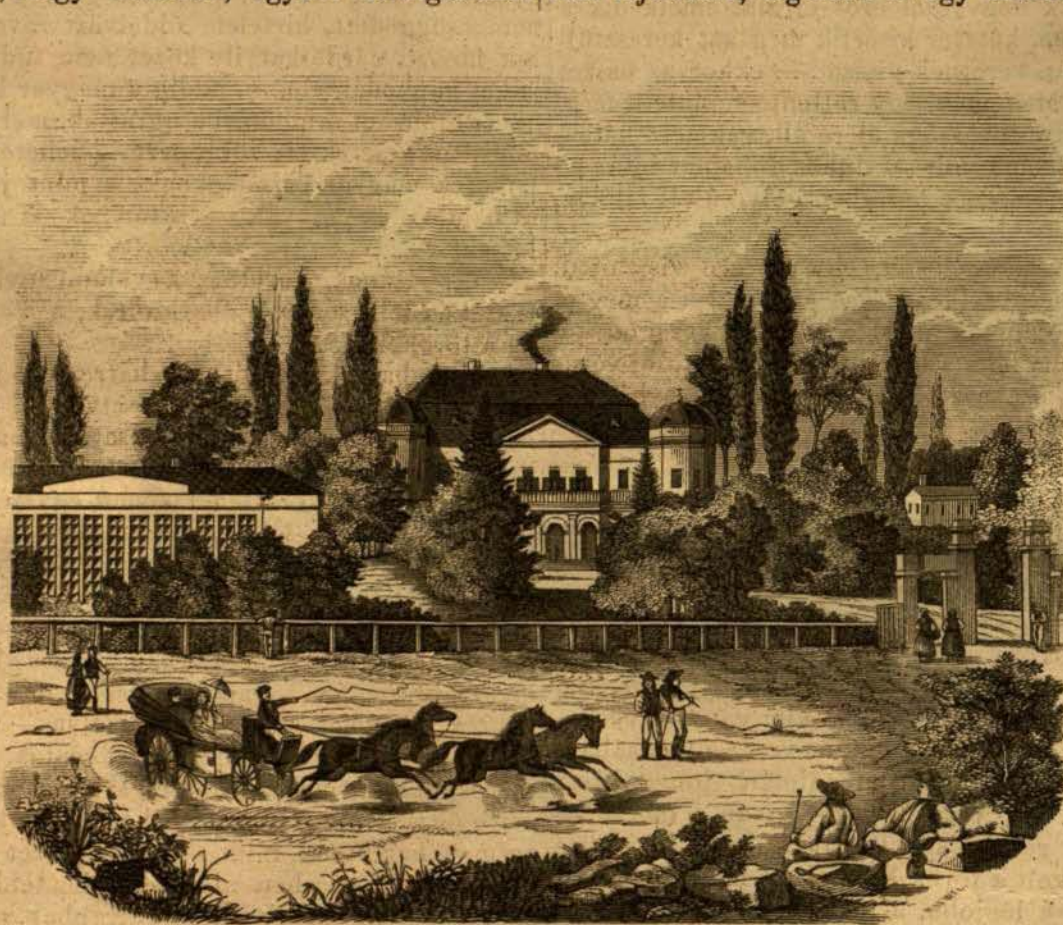
Lett volna azonban bárki a szakolczai egyház alkotója, a mű csakugyan dicséri egyiránt építömesterét, valamint dus és bőkezű alapítóját. Ámbár máris a késő gót építészeti hanyatlási korszakából való, de még így is szép arányban, méltóságosan sőt nagyszemélyesen emelkedik négyszögű faragott kövekből épült magas falaival, hármashajójával, csucsivezetéssel, tagozott támszerével s oszlopszálaival, ablakzata ékes kőfaragvány-művezetű rózsáival, lóhere-leveleivel és egyéb játszi alakjaival. De ezen tiszteletet parancsoló műidoma s ódon kinézése sem menthette meg az újabb oktan kor hiúságától, mely a múlt század végén akkori divatos parókájával, ugynevezett classicus modoru faéadójával, oszlopos homlokzatával a kapuzatra tisztos czopfját ráakasztá; belső falait oly alaposan bemeszelte, hogy nemcsak, egykor kétségtelenül létezett falfestményeinek semmi nyoma, de még érdekes oszlopfelvezetése is az ivzárkövek domborművei, sőt feliratai — mint egynek nyomai még mutatkoznak — csak bajjal gondol ismerhetők meg. Nyilván ugyanazon oktan divatkór, mely lassankint a legvégső vidékek zugait is kivetközteti sajátos, hagyományos és okozatos eredetiségökből, szokásaikból és öltözékeikből, pusztítja a középkor ezen tisztos ősz emlékeit is, s az övénel legalább sokkal alaposabb s eredetibb művezetét; bemázolja ódon alakukat gyermekiesen nevető világos színezeivel, ráaggatja hiu üres piperéjét, s azt azután emlékeink fönrtartásának, vagy jókarban tartásának nevezi.

Az egyház tálájába helyezett számos régi siremlék-köveken is már inkább csak azt látni, hogy mily hosszú kor ivadékaik jártak fel s alá rajtok, mintsem azt, hogy kik fekszenek alattok, vagy a feliratot és vésetet, melyet lépteik régen lesikáltak. — Egy czimeres kölap jelöli még élénkebben a gróf Pálffyak, Szakolcza egykori várkapitányai temetkezési helyét. — Egy másik, az egyházszentély kültámján, vértalakban a nyolczszögű csillaggal jelenti még régibb idökből a Szentgyörgyi grófokat, mint Szakolcza egykori urait, kiknek, láttuk, hogy a hely eredetét is köszöni. De ez az egyetlen jel is, mely még itt rájuk emlékeztet — nem ugyan a lakosokat, mert ezek rég feledték hatalmas nevökkel együtt czimeröket is — de legalább a történetbuvárt, a heraldicust, kinek az ily ismeretlen czimerholmi csak épen oly élénken beszél, mint a füvésznök a mező, nekünk másoknak ismeretlen gyomparéja.

A kegyes olvasó megbocsássa azonban, hogy Szakolcza föterén ily antiquariusi ódon elmélkedésekben borongva mulattatjuk. Ha ott állana velünk, maga is kedvet kapna rá, oly élénken szólnak hozzánk mindenfelől e kis város emlékei. Mily világosan beszél például ezen régi egyháznak fölöttünk emelkedő magas tornya, sajátos-gosan változó idomaival. Emeletről emeletre majdnem más és más izlést szemlélhetünk rajta. Alant az alap gótformára már a parókás

renaissance féle cziczoma rakódott; kiépítetlen tetejébe valami byzanczi vagy minaret-féle kupozat, alája a magyaros toronyerkély fészkelte magát. Nyilván a hány kor épített rajta, annyi izlést s izetlenséget látunk benne tükrözödni; egyszóval, mint a magyar példabeszéd mondaná: *mindegyik rajta hagyta keze szennyét.* És mégis mily élénk festői benyomást gyakorol ránk; világosan láthatjuk rajta mindenkor saját eszméjét és nézeteit, ábrándját és szükségait kifejezve. Tagadhatlan, hogy a mi objectiv, tárgyias felfogásu, vagy csak tudakosan s eklektikailag majmoló alkotmányaink, aligha fognak rólunk ily élénken szólni az utókorhoz. — Az egyház tövében áll még egy ódon alaku, nyolczszögű külön kápolna épület, minöket már a későbbi XIV-dik századi gótépítészett kezdett az eredeti román cernariumok, halotti kápolnák helyett a főegyházak mellé építeni. — A jó szakolczai polgárok, kiknek ezen szokatlanabb alaku kápolna még gótttemplomuknál is régibbnek tetszhetett, a múlt században az akkori ünnepeles epigraphikai stylussal (!) ráírták ajtaja fölé hogy: *Aedificata A. D. 900 (!).* Természetesen, ha, mint a történetírók mondák, egyházuk már Sz. István korában épült, úgy a szokatlan alaku kápolnának, melynek sem okát sem czélját saját tudományuk becsületéből meg nem fejthették, legalább is egy századdal előbb kellett épülni!

Igy, gondolám, okoskodhatták ki a 900-ik évet a derék körületekintő civisek, kiknek, mint látni, mindig sokkal nagyobb gyengéjük és elöszertetők volt a régi korról kérkedni, mintsem azt tanulmányozni s emlékeit megörzeni. Mindjárt e téren tul áll még azután Vak Béla előbb említett szülöháza, és mellette megint egyfelöl a ferencziek zárdája, sőt, ódon színű nagyszerű gótegyházával, de melyenfalain kívül szintén kevés eredeti emléket hagyott már meg a kiméletlen ujtás. — Még így is néhány sírköve nevezetes: a Loránth családé a hajóban, Szakolcza valamely régi kapitányáé, talán a rettenetes Pongráczé, a chorus egyik oltárának zsámolya alul felig kinyulva s



Gróf Sztáray nagy-mihályi kastélya. — (Lásd a szöveget 138. lapon.)

meglehetősen elrombolva. Az ivezet zárkövei is még számos czimereket és csodálatos ábrákat mutatnak.

Másfelöl áll az ifjabb, jótékony, ádáz atyjával épen ellentétes Stibor által alapított kórház; de melynek a régiből szintén csak a neki adományozott szomszéd faluja és Stibor czimere maradt meg. Ezen régi épületek között vezetett be a város nevezetes régi kaputornya is, mely a védsánczok fölött vonóhiddal volt ellátva és nemcsak megfelelő művészi gót idomban csucsos gerinczivezettel és párkányzatokkal diszitve, de az egész, valamint a város többi kapui és bástya-részletei, ugynevezett puposra faragott négyszögkövekből (Buckelquadern) épülve, mely mint az ugynevezett római rustica építészett sajátos neme, kitünöleg szilárd, erőteljes s e mellett izletesen változatos művészi alakítást kölcsönzött ezen erődszerű műveknek, melyek példányai már szintén igen ritkák hazánkban. De eme egyik legszebb e nembeni emlékünkek, a szakolczai kapunak is, most már csak hült helye. Szűk volt, mondják, a kisvárosnak, és azért tavál ledöntötték! Hasonlón mint Nyitra és Győr is tavál egyszerre vetekedtek, ha nem is műemlékileg, de mindenesetre historailag érdekes és nevezetes kaputornyaik lerontásán. Egyszerre annyit nőttek-e ezen apró városok napjainkban, hogy százados kapuikon ki és be nem fértek? vagy

historiai önértékük növekedett el már annyira? Lehet azonban, hogy talán csak Bécs bástyái lerontását akarták megelőzni, nehogy őket a haladás e nemében még a főváros is megelőzze?! Már hiszen ilyesmiben, hol emlékeink lerontásáról s elhagyásáról van szó, minket ugyan senki sem előzhet meg! Vagy volna-e másképp e tekintetben hazánk oly árva szegény, oly tabula rasa, mint a minő? Pedig mily jól ott állhatott volna az a kapu itt is, meg ott is; és mily könnyen lehet vala azon a szűk bejáraton is segíteni. Hátha például, mind a két oldalán tág bejárat nyittatik a városba, a közepén pedig, mintegy köztéren állva marad a kapu is, még pedig ily művésziileg s építészeti izlésben is diszes kaputorony. Nem volna-e az



Fehérhegységi utiképek: Gróf Gyárfás lakháza Szakolczán.

mintegy trophaeum később a nagyobbodó város közepén? multjának egyik legszebb emléke, emlékekben ugyanis oly szegény városainkban. Mily szépen lehetne aztán benne elrendezni a városi kis fegyvertárat, talán a levéltárat vagy idővel egy kis városi muzeumot, egy szóval: ritkaságai és régiségei táráát?! Mind ez már több kaputoronnyal megtörtént, ha nem is Magyarországon de a gondosabb külföldön; tehát probatum est! Ajánlhatjuk azért mindazon városoknak, melyeknek kapujuk s historiai önértékük szűkülni kezd. Ugyanis hogy az ilyesmiben nem tudunk szintén már egyszer a magasztos eszmék, kegyeleték és izlés külföldi divata után kapkodni.

Szakolczának azonban ez már késő olcsó tanács. Pedig mily drágába jöhetett neki egykor, míg szert tett ezen kaputornyokra,

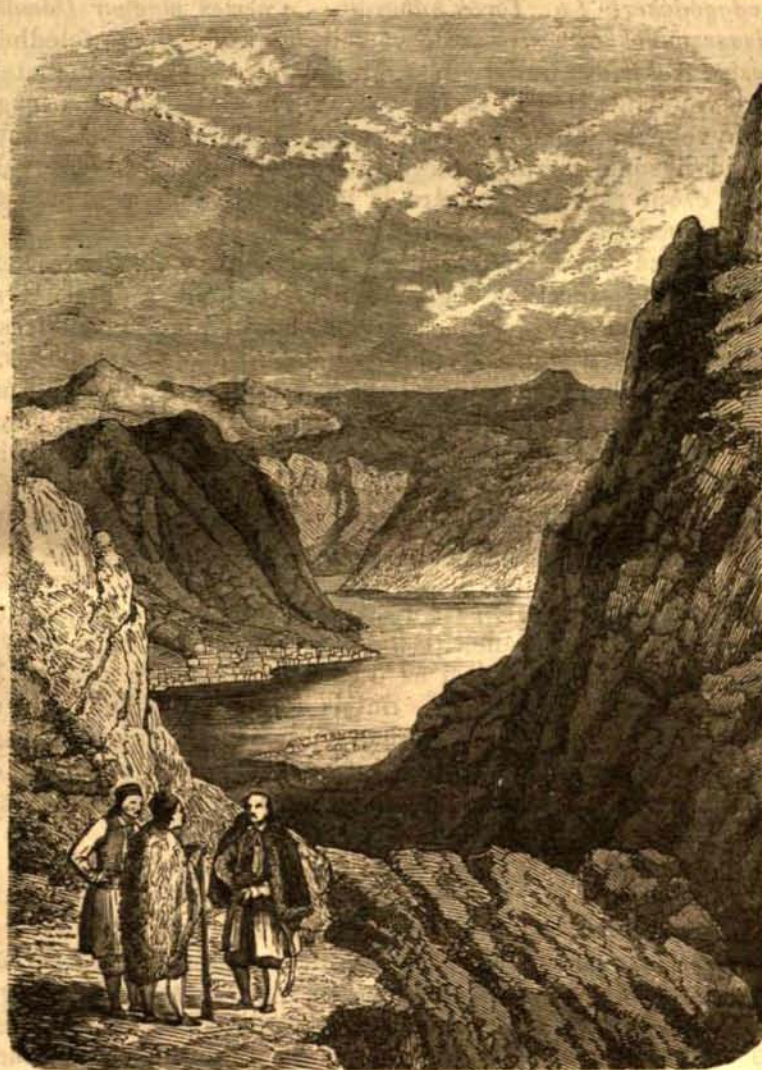


Jorullo, tűzokádó Mejikóban. — (Lásd a „Kazinczy Ferencz egykorúja Amerikában” című cikket.)

bástyákra s erődeire! hát még mennyi drága életbe, vérbe, munkába és pénzbe került fenn- és megtartásuk! Mily feledékenyek és háládatlanok nem csak az emberek, de ezen városi „mindig hű” polgárok is! Már Ottokár támadásai idejében, de bizonyára előbb is már és utóbb is még, midőn minden határhad berontva vagy ki-törve kénye kedve szerint zaklathatta a védtelen nyílt várost, mint sohajtozhattak akkor lakosai kapuk- és bástyáért? Mig végre csak Zsigmondtól, midőn a morva fejedelemségről a magyar trónra, innét pedig a császárságra is lépett, s meggyűlvén sok ügyebaja erre folyvást be és kijárt, kapta végre Szakolcza is a királyi szállás és tartás fejében, talán egy kis utravalóért is, melylyel a min-

dig hű polgárok fejedelmök mindig üres és feneketlen zsebét elláták, mint kis borraivalót városuk vásári szabadalmát és bástya építési jogát királyi kegyelmül.

Ezen korban emelkedtek tehát a város előbb dicsért kaputornyai, bástyái és erődei, mint okmánytárunkban nem egy kiadott és Szakolcza levéltárában kiadatlanul fenmaradt okiratban olvasható. És épen jókor; mert ekkor jött még csak a java: a hussziták pusztító dúlásai, melyek Szakolczát a határon legközelebb érték, — midőn egyszer is, másszor is legnagyobb szüksége volt a védelemre. — Kész kapui alatt vonult be már a fogoly Mátyás mint király, midőn az ország küldöttei Strasznitznál, Szakolcza mellett a hon határán fogadták. Nemsokára, a mohácsi vész után maga a város fogadja majd nem az egész országot magába, midőn a nemzet kormányja rommaradványainak egy része bástyái megé menekült. A török előtt ide futamodtak akkor az országos és királyi hivatalok, sőt a nemesség oly tetemes része is, hogy majdnem az egész Szakolcza házait és határait megvéve, királyi városi jelleméből kuriákkal és szabadalmaikkal kivetköztették, ha a törvény, polgári



Bocca di Cattaro. — (Lásd a szöveget 139. lapon.)

szerkezetét ellenökben meg nem védi. De azután is, sőt talán sürűbben mint azelőtt, vagy hogy már csak a közelebbi történet élénkebben szól, ellenség és jóbarát egyre ostromolá és védte falait, ki és bevonult kapuin, majd győzelemmel és diadallal elfogva és megvédve, majd legyőzve és megfutamodva. Bocskay és Bethlen, Rákóczy és a császári hadak egyre megszállták, s egymásután változó szerencsével odahagyták.

Ugy belemerültünk azonban már Szakolcza régi korába, ádáz harcokat és háborút beszélő történetébe, hogy végre is az olvasó úgy képzelendi magának, mint valami ódon, vértől párolgó és háborút lehelő fészket. Mi sem volna ennél igazságtalanabb. Valódi idilli nyájas tekintettel, szeliden mosolyg elénk fehér házaival, termékeny rónáján rengő arany kalásztenger közepett, körülfogva zöldelő szőlőhegyei és viritó kertjeivel. Minden kornak leróttá hűségesen ő is adóját. Mire kevésbé üdülni kezdett, s a zivatar itt is meg megszűnt, a XVII. dik században, főpapi dús alapítványok következtében, nagyszerű zárdák, magasztos egyházak tömegesen

emelkedtek benne is. A régibb ferencziek mellett, most a jesuiták, a pálosok, az irgalmas barátok is megtelepedtek, virágzó iskoláikkal, jótékony intézeteikkel, ápoló kórházakkal. Az ipar és földművelés virágzásnak indult. Buzája és bora dusan termett; ország-szerzte híres kék posztóját évenként sok ezer singnyire gyártá. — Végre megszólalt körében a nemzeti múzsa lantja is! —

Épen a főtér közepén, a kéttornyos egyházu nagyszerű jesuita collegium átellenében állt egy szerény, de csinos emeletes ház. (Lásd a mellékelt képet.) Csak a födelén kiálló homlokormozaton látható nagy köczimer hirdeti még egykori lakóját és tulajdonosát: gróf *Gvadányi Józsefet* a költőt s a „*magyar lovas generalist*,” mint magát nevezte. Itt pengette magyar lantja húrjait, ezen, népünk élettéljes fájába, annyi máshoz hasonló, oly szerencsésen beoltott idegen csemete ivadéka, hogy nálánál aligha el találta valaki hüvebben kora népies érzetét. Negyvenhárom éves hadipályája után, mely alatt tizennégy háboruban vitézkedett, szakolczai házában megvonva magát, innét írta a fáradhatlan vidor aggastyán számos humordus és népies munkáit: „*a vitézkedni kívánó magyar ifjak kedvéért*” s „*a nemes banderiumokból a Mars mezejére kiszállani vágyódókért*”: a „*Török háborút*”; „*a nemes magyar Dámákhos és kisasszonyokhoz*” stb. szóló verseit. És ki feledné a feledhetlen „*Peleskei Notárius*” budai utazását, halálát és pokolba menetelét? Egyike valóban a legegészségesebb s legtalálhatóbb humoru magyar népkönyveknek. Mit még egy csomag, számra összesen mintegy 16, majd hasonló, majd komolyabb tárgyú munka kiadásával kísért. A czopf és vukli daczára is becsületes magyaros arczképét már a harmadévi Vasárnapi Ujság közölte.

Szakolcza hazai irodalomtörténete azonban sem nem kezdődik, sem, hinni szeretnők legalább, nem végződik a derék Gvadányival. Itt élt a XVII-dik században hazánk egyik leghíresebb csillagásza, mint a város szerény polgára: *Rakopulsky János*, ki nek, mint irodalomtörténetünk beszéli, a külföld leghíresebb munkálataival versenyző iratai a pesti egyetemi könyvtárban vannak maig — kiadatlanul, kéziratban eltemetve. És talán csak ez a hiba, hogy neve nem neveztetik a csillagászati tudomány történetében ha nem is Galilei, Kopernik, Kepler és Newton mellett, de legalább a másodrendű csillagászati nevezetességek sorában. Mért is volt szakolczai a szegény, mért magyar!? — Ha boldogabb nemzet éghajlata alatt lát világot, és sorsa oly hazába viszi, mely a tudományt becsülni, az érdemet tisztelni és jutalmazni tudja vagy képes: talán az: egeket verdesi az ő tudományának és nevének híre is. És mégis O chara patria, dulcis Pannonia! volnál bár még oly mostoha, ki ne szeretne jobban a hír és fény minden hiuságánál! Vagy elhagyta-e valaha fájdalom és honvágy nélkül édes anyaföldedet valaki más, mint azok, kiket minden áldásod bőségszarujával, hírnév- és gazdagsággal elárasztál?

Nem sokkal jobb sorsnak örvendett csillagásznak egy más tudós szakolczai kortársa: *Berger Illyés* magyarország historiographusa, hivatalos történetírója a XVII-ik században, ki negyven éven tul izzadozott kora történelme megírásán. Még 1604-ben neveztetett ki Pozsonyban, mint udvari „laureatus poeta” Magyarország cs. k. historiographusának, még pedig 100 forint fizetéssel! Olcsó husnak hig a level — mondanók, ha akkorában a főtanács ur évi járandósága is több lett volna 400 forintnál. Még is úgy kellett valahogy lenni; mert a szegény poeta diszes hivatalával és kis fizetésével sehogy sem érhetette be. Ugy látszik, szeretett volna ezen a dolgon minduntalan fordítani, t. i. kevésbé disztelenebb hivatalt és diszesebb fizetést kívánt. Folyamodott tehát valami morvaországi adó- vagy vámczédula-szedő hivatalra; mely e szerint akkor bizonyára, de valószínűleg még ma is, jobban jövedelmezhetett a történetírásnál. Szerencsétlenségére az illető bíráló, az egyszer, készülő munkáját is már oly jónak találta, hogy véleménye szerint folytatása továbbra is kívánatosnak látszott. A hivataltól tehát elesett. Hiában, a szegény magyar írónak, ugy látszik, a világ legkritikább szerencséje, a dicsőő bírálat sem válhat javára. Jó, hogy nem lettek kalaposok, mert végre még a gyermekek is fő nélkül születtek volna a világra. Most mégis Illyésünk fizetése 100 tallérral megtoldott, már úgy, hogy azután gondtalanabban írhatta munkáját; de biz a gondtalan írói élet csak ezzel sem akart valahogy beállani. Huszonkét évi gond, küzdés és várás után, végre megint csak legalább szakolczai harminczadosi hivatalért esdett. Azon következetesség, melylyel hasonló hivatalokat keresett, oda látszik mutatni, hogy a történelem mellett a financiaügy is gyöngye oldala lehetett.

De most mára bírálat is történelmét oly nagyon jónak találta, hogy ezen hivatalt sem lehetett tőle épenséggel megtagadni; még is csak azon föltétellel nyerhette meg a harminczadosi állomást, ha történelmét is folytatja. Így érte őt több év múlva Szakolczán a halál, a nélkül hogy történelmével célzott ért volna; mert jelenben még csak azt sem tudni, hol lappanghat negyven éves szakadatlan munkálkodásának gyümölcse: történeti kézirata? E helyett megjelent tőle több, vagy kilencz, kisebb alkalmi dolgozat, röpirat, pamphlet, örvendő versek s több ilyesmi. Ilyes holmi, ugy látszik, mindig nagyobb keletnek örvendett, mint a becsületes foliansok, melyeknek előttük szerényen hátrálni kellett, valamint az életben a bölcsnek a szélesapó mellett. Mit tehetett róla Berger, hogy nem nagy műve, de vizenyős apróságai, sujtásos hajhásztylben irt czímű munkái találtak kedvelő, kíváncsi olvasó közönségre. Quid rides? de te fabula narratur! Vagy tehetünk-e róla, ha semmiségeinken mai napság is két kézzel mohón kapnak, míg éjnap tudományos buvárlatainkra senki sem hederít? Azért hiában gáncoskodik nekem az öreg Bód szegény Berger Illyésünkre, kit convertitának, meg ő tudja minek, miből egy szó sem igaz, szidal maz, hogy csak oly munkákat irt, „melyekben, ugy mond, írójokon kívül senki sem helyezett valami becset”. De biz ő talán csak épen olyanokat irt, melyek keltek, olvasóra, kiadóra és vevőre akadtak; s ezt oly embernél különösen, ki nem csak tudós történész, de pénzügyér is volt egy személyben, nem lehet csudálni; de nem másnál is, legkevésbé talán épen a rossz pénzügyér írónál.

De mit is írunk? végre is azt gondolja még valaki, hogy védelemre türekeztünk fel egy rég nevestől, munkástól elenyészett író mellett. Nem bizony mi; a tárgy épen talán csak a hasonlatok végett oly csábító, a mint ezek a mai körülmények közt is még elevenre találnak. Másképp B. Illyést csakugyan még csak névleg sem említi már senki, Szakolczán épen ugy, mint az egész hazában nem, — nehány poros könyvön kívül. Vagy husz éve, hogy a derék *Podhracsky* méltatta őt teljesen, első és utolsó; mert addig irodalomtörténetünk inkább csak becsmérelte őt hamis és szűk adataival. Egy külföldi tudós barátunk minap födözte föl még egy ismeretlen irata czímét, és épen nálunk is kereskedett iránta; ez adott okot, hogy Szakolczán is nyomozzuk a feledettet, — természetesen ezt is, mint sok mást, hasztalan!

Nem is kívánhatnánk halánk érzetében jobbat a kedves, de sokat feledett Szakolczának, mint hogy végre is, teljesen hiányzó történelmét — és hány városunk bir csak ezzel is! — oly alapos történetbuvár írta meg, mint a mi derék Podhraczkynk. *Hony soit qui mal y pense!* Meg ne botránkozzék valaki különcz talán, de szíves kívánságunkon. Ki mit szeret, csak azt ohajtja, ha legjobbat akar kívánni. Mi pedig történelmünknek, mely eddig a városi monographiáknak majd nem egészen szűkében van, valamint Szakolczának csakugyan a legjobbat ohajtjuk addig is, míg legalább az utóbbi történetének egyrésze, műemlékei leírásával tehetségünk szerint leróttuk iránta hálánkat, azon feledhetlen élvekkért, melyekben kedves lakosai szíves fogadása által érdemtelen (azóta fájdalom elhunyt) prépostja és polgármestere vendégszerető magyar háza és családja körében, valamint liberalis készséggel előnkbe tárt okirati kincsekkel dusan bővelkedő levéltára vizsgálatában részesültünk. Megbecsülhetlen ugyanis az, mit ezen jeles férfiak egyesült fáradozása városuk virágzása és jóléte előmozdítására karöltve tesz. Hadd vigye *ezen lap* is hálás megemlékezésünket házuk vendégszerető asztalára, hol vele, bizonyára egyik utolsó állomásán Magyarországon, oly kedvesen találkoztunk.

Szakolcza tudományos multjának, miután régi gymnasiumát is napjainkban elvesztette, s épen csak most, följánlott 50,000 forintnyi tekintélyes összeggel szervezi az ujat — egyik emléke még a régi, atyáról fiura szállott Skarnitzl-családféle könyvnyomdája. Igaz, a hazában alig tudni felőle valamit, és újabb statisztikáink sem tudták még akkor, mikor mondták, hogy mennyit mondanak azzal: hogy „csak imádságos könyveket, kalendáriumokat és népiratokat ad ki tót nyelven”. Jelenben már azt is jobban érezzük, mi tesz az, a *népnek milliónyi példányban folytonos, kiszárolagos olcsóságot nyújtani*; mit a szakolczai nyomda hazánk szláv lakosai nagy részének hosszú idő óta szakadatlanul és majdnem egyedül is szolgáltat. Mily roppant tér itt is, csak volna erő, mely felhasználni tudná! Mi azonban most az egyszer nem azért léptünk bele; szándékunk csupán egy kis razzia volt gyűjteményünk számára. S mondhatom, meglehetősen nagy batyu amolyan *Stilfrid, Brunswick*,

meg tót Zöld Marcsi és Angyal Bandi, Rityir és Kisértet stb. mesés regés népkönyvet vagy magyarul mondva, *ponyvairodalmi* holmit szedtünk össze. A jó olvasó talán elmosolyodik sajátos passziókon. Mosolyognánk bizony mi, még pedig mily hálással, ha a vidék nyomdája e féle magyar ponyvairodalmi összes termékei megküldésével megvigasztalna és megtisztelne bennünket. Mert ki sem hinné, a ki hozzánk hasonlóan nem tapasztalta, mily, majdnem legyőzhetetlen, nehézségekkel jár a leggondosabb gyűjtőre nézve nép- és ponyvairodalmi kiadásaink összes és teljes megszerzése. Pedig addig, míg ezt össze nem szerezzük, vajmi nehéz, érdekes nemzeti népirodalmi történelmünk ezen sajátos fejezetéről szólni. Legyenek tehát futtában erre is figyelmeztetve azok, kiknek a tárgy kezök irányában áll; s a ki nem veszi tréfára, küldje meg ezután a lapok szerkesztőségéhez az Utiképek írója számára gyűjtését, kinek háláját eleve escomptirozhatja.

(Folytatás következik.)

A nagymihályi kastély és uradalom.

A zemplénmegyei nagymihályi uradalom, ősbirtoka a *Sztáray* grófi családnak, mely hazánkban szintén egyike a legrégebb, egész Sz. István király koráig felvihető nemzetségeknek s az elmúlt századok folytán hazánkban a közügyek majd minden szakában szolgáltatott kitűnő férfiakat, kikről ezuttal bővebben szólni nem feladatunk, e tárgyat más alkalomra halasztván. Most csupán a Sztáray grófok törzshelyét, a *nagymihályi kastélyt* mutatjuk be, mely a régi háborús időkben a hadak, ostromok minden viszontagságait állotta ki, jelen alakjában pedig a magyar birtokos főúri rend leg szebb és legkényelmesebb lakai közé tartozik, a mellette elterülő szép kerttel együtt — mint azt mellékelt rajzunk kitünteti.

De leginkább célunk ezuttal ama virágzó gazdaságot, ama rendező, alkotó szellemet ismertetni, mely a nagymihályi birtokban mindenki figyelmét magára vonja s örvendtes bizonyossággal szolgál mind a magyar birtokosok komoly, nemes törekvésének, mind a magyar gazdatisztek felvilágosodott, értelmes működésének. A következő vázlat csupa örvendtes tényeket sorol elő, a gazdaság fokozatos fejlődését mutatja.

Az 1848. magyarhoni események után a vesztett urbériség következtében a birtokosoknak, kivált a nagyobb birtokosoknak, első dolguk volt, birtokaikat kellőleg felszerelni, hogy az eseményekkel karöltve járt terheket elviselhessék. Ezen nagyobb birtokok közé sorolandó Zemplénben özvegy gróf *Sztáray* Albertné n.-mihályi uradalmá, melyben a gazdaság vitelére óriási urbéri erő létezett. Ennek megszüntével csak egynehány ígás-vagy béresvonal maradt fenn rendelkezésére.

Mélyebb előrelátást, — pontos megfontoló kiszámítást igényeltek a jövőendő financiaiális tekintetben azonkívül is kedvezőtlen gazdasági körülmények. — Nem csekély feladat volt tehát, kivált ily nagyobb birtokban, a jégtörést megkezdeni.

Szilárd elhatározás után legelső teendője volt az uradalmi igazgatóságnak, a szükségelt nagyszámu vonómarhát, szerszámot, s az ahoz kívántató — akkor drága pénzen sem kapható szolgákat megszerezni. Azonban az e környéken magasztos jelleméről általánosan ismert grófnő neve, — a gazdatisztek szelid bánásmódja — csakhamar seregenként hódította a szükségelt egyéneket, s csakhamar, mintegy 200 faeke turta a földet; — faeke, mert ezen idő előtt ritka birtokos dicsekedhetett ezen környéken csak egypár vasekével is, melyet, mint ritkaságot, szerszámkamrájába zárt, sem maga, sem cseléde nem tudván vele bánni.

Milyen az adj Isten, olyan a fogadj Isten. A faekével való földtúrás sem koronázta elég eredménnyel a nagy fáradsággal összekötött gazda vasszorgalmát, és czélszerűbb földművelési eszközök megszerzéséről kényszerített az igazgatóság gondoskodni. Az uradalom, főgondját a legkiterjedtebb részére — a n.-mihályi gazdaságra fordította, melyet ügyes tapintattal kezelt. — Pestről meghozatván az első vasekéket, a szolgáló egyéneket személyesen avatta be, s megismertette őket az azokkal való bánásmóddal. A munkásságot a legjobb siker koronázta; mire az uradalom összes szakaszaiba megrendeltettek a Vidacs-féle vasekék; — jó *boronák*, *hengerek* pedig helyben készítették. — És hogy jövőendőben ilyféle kiadásoktól megkíméltesse a gazdaság, elhatározatott a földművelési eszközök ügyes egyénekkel való elkészítése helyben. És miután az uradalmi igazgató a londoni és párisi világműkiállításokat is személyesen meglátogatta, a legczélszerűbb ekék, boronák, so-

roló, irtó, töltögető, tengeri vetők stb. mintáit, valamint azok elkészítéséhez alkalmas mestereket a leghíresebb csehországi gazdaságokból ide hozatni rendelte. A kovács-, lakatos-, asztalos-, kerékgyártóműhelyek kellő szerszámokkal és azokhoz való anyagokkal felszereltetvén, a hozott minták szerint a legszükségesebb szerszámok egy alkalmas ügyvezető felügyelete alatt, gyárilag készítettnek most, nemcsak az uradalom, de a megrendelő környékbeli gazdák számára is, a kik csakhamar átlátván az itt készített gazdasági műszerek czélszerűségét, a megrendeléseket ez ügyben a gyár most alig győzi végrehajtani.

A n.-mihályi gazdasági műszer-gyárban készítettnek különféle ekéken kívül tisztító-rosták, széltiben és sorban vető gépek stb. A szükségelt anyagok a *felsőremelei és krompachi* vasgyárakból szereztenek meg.

A n.-mihályi gazdaságban 10 cséplőgép működik, az öntött vasrészek azokhoz meghozatnak, a többi szükséges részek a helybeli gyárban készítettnek el saját feltalálás és gyártás szerint.

Az itt szokásos tűró-éke (ruhadló) is, valamint az új, egészen vasból készített vasekék szintén itteni találmányok.

Az uradalom jövedelmét a hét év előtti általánosan elharpózott juhász igen megcsorbitá, az igazgatóság pótló módrról volt kénytelen gondoskodni. Azonnal megrendelte az összes gazdasági szakaszokban a répezevetést, s azt eddig kitűnő sikerrel nagyban folytatja. Helyben olajütő (préselő) gyárt állíttatván, az ország felső részét ezen igen is keresett kereskedelmi czikkkel, a nagy-mihályi olaj-gyár látja el. Ez évben is 1000 mázsán felül gyártatott itt.

Az olajpogácsa saját nagyobb számu gulyászatból, mustra béres ökrökből évenként hizlalóba beállított marha hizlalására, nemkülönbén a gulyabeli borjak és sertés-nyájak tartására, kívánt sikerrel és eredménnyel fordittatik.

A bérlési rendszer hátrányait belátva, az igazgatóság a bérben volt gazdasági szakaszok, malmok, malmok bérleteit megszüntetvén, ezek magánosan kezeltetnek s a mely gazdasági területen a *folyamatban levő commassatiók, a túrhellenségig rákmódu haladásaik miatt*, a váltógazdasági rendszer kivihető, — az ott azonnal fogyanatosítottatik.

A terjedelmes n.-mihályi uradalom a kézerő megszerzése tekintetében megbecsülhetlen kincscsel bir, s ez az ugynevezett Blat'a posványosság, mely több mérföldnyi tér sásos szénát teremvén, középszerű szárazabb években nagy mennyiségű takarmányt ad.

Minden gazdaságnál fődolog a czélszerű és rendes földművelés, kellő okszerű rendelkezés. E czélt a n.-mihályi uradalom érdemteljes igazgatója, P. K., teljes mértékben a rendelkezése alatti nagyobb s kisebb rangú személyzettel való méltányos bánásmódja által éri el, — a mi tervei kivitelében mindenkor a legfőbb tényező.

Kazinczy Ferencz egykoruja Amerikában.

Cikkem kissé furcsán hangzik, miután világos, hogy azon évben, mely jó öregünket világra hozta nálunk, nem egy ember született Amerikában, és e szerint, midőn nagy emberünknek csak egyik egykorujáról teszek említést, abból még senki sem gyaníthatja, kit értek.

De még furcsábbnak fog tetszeni, ha megmondom, hogy nem is emberről akarok szólni, hanem maradandóbb alkatról, mely Érszemlyén nagy fiával egy évben, és pedig épen négy héttel előtte, ugymint Mihály napján, vagyis sept. 29-én emelkedett ki az anyaföld kebléből.

Neve után, melyet majd Rullónak, majd Horuljónak mondanak és Jorullónak irnak, szintén bajos volna eltalálni, miféle teremtes forog szóban. E szerint nem is himezem a dolgot tovább, hanem azt mondom, hogy a nevezett csodaszülött senki más, mint azon tűzhányó hegy, mely 1759-ben a mondott napon, az anyaföld iszonyu vajadásai között, „ezer égő teke közepette” — mint Kanya Pál „Földrajzi oktatásában” a 489 l. olvasható — „hirtelen 517 meternyi (vagy mint Falk-Galletti 40 l. mondja, 1695 lábnyi) magasságra emelkedett a környező sík felett.” *)

A síkság, melynek kebeléből e száz éves tűzhegy előtört, Mexikóban, névszerint ennek Mekhoakan nevű tartományában keresendő. A mi most tartomány, az egykor ország volt. Fővárosát, mely most kis városka, s melynek egykori nagyságáról a sok rom,

*) Még más adatok szerint, Jorulló magassága 4000 láb.

mely környezi, tesz tanuságot, Zinczunczannak hitták. Elég sajátos hangzású nevét most is viseli, azonban hogy még valaha felépüljön, arra aligha van reménye.

Egyébiránt Jorulló szomszédja „Ario” nevű városka, még maig sincs megnyugtató jövő sorsa felől. A tér, hol most e hetyke *lángonc*, mint valami alföldi halászlégény vagy csikós, két könyökére támaszkodva, heverész és füstölget, egykor de szép róna volt, melyen majd kétöles kukoricza csak úgy hányna fel az égnek büszke czimerét, és széles levele, a legkisebb szél fuvalatára oly rejtélyes hangon sugott bugott, mint a legsűrűbb fenyves. És mivé lett!

Humboldt Sándor, kit némileg a mienknek mondhatunk mi is, mert hisz korunk ezen új Aristotelese, roppant munkásságával valamint az egész világot, (nemcsak a földet, hanem a mindenséget) úgy ölelte fel az összes emberi nemet, élőt, multat és jövőt, és így minket is, — Humboldt Sándor, mondom, meglátogatta a különzöt 1804-ben és bámulva látta, hogy az 500 láb vastagságú lávatömeg, mely ama hegygyel egy időben hánnyatott vala ki s e szerint 45 évig hevert a szabad ég alatt, még egyre oly hő, hogy néhány hüvelyknyire felületén alul szivart lehet rajta meggyújtani. Egy másik utazó, Burkhardt, e látát még 1827-ben látta füstölögni.

A hegy maga nem egy, hanem három szelelőn is eregeti füstgomolyait az égbe, mint az ide zárt rajz mutatja; nem messze tőle jobbra pedig szintén füstfelleg gomolyodik fölfelé. Szakadozott környezetéből gyaníthatni, milyen lehetett a robaj, mely születését hírül adá a világnak.

Négy héttel utóbb Érsemlyénben, észre nem vétetve senkitől, azokat kivéve, kiket az esemény legközelebből érdekelt, „meleg védő fedél alatt,” mint költőink egyike mondja, megszületék ujabbkori nyelvünk nagy mestere, ki nagy művét, a nemzeti szellem fölébresztését, születése épen századik évnapján fejezte be, annak bizonyosságul, hogy a nagy lelkek munkásságát a halál meg nem szünteti, de még meg sem szakasztja.

Ha magyar toll egykor tüzetesen tárgyalandja a természeti tümenyek nem legkisebbikét, a tűzhegyek sorát és működését, akkor hihetőleg részletesebben ismertetendi meg velünk Jorullót is.

Barsi József.

Bocca di Cattaro.

A mult évben, az olasz háború alkalmával Cattaro városa és vidéke eléggé fontos szerepet játszott.

Cattaro, Dalmátországnak azon hegyes csucsat foglalja el, a honnan az Adriai tenger, Montenegro, Hercegovina, és Skutari-tava egyiránt belátható. A tengerpart, néhol alig százlépésnyi szélességben még Dalmatiához tartozik, de azután mindjárt montenegrói falvak következnek. A láthatár délkeleti végpontját Antivari török kikötő város képezi, a hol a mult. évben a francia hajóhad összegyűlt, érintkezésbe jött a semleges lakossággal, s később csapatokat szállítván a partra, a török kikötőben raktárakat is állított.

A *Bocca di Cattaro* név alatt a hegyek közé szorult s több ágra szakadt keskeny öblöt kell értenünk. Ugyanis az Adriai tenger szirtes partjai *Castelnovo* alatt egyszerre mintegy megszakadnak, a víz utat nyer keletfelé a sziklahegyekkel körülvett mély völgyekbe, s majd széles folyam alakjában, majd mind elterülő nyájas tó, különválasztott kis tengert képez. A bejárás e vizékre eléggé kényelmes, azonban valamely idegen hajóhadnak elébb a *Castelnovo* és *Porto Rose* várakat kell szétlőni, mielőtt Cattaro városát fenyegethetné.

Cattaro városának külseje azonnal elárulja, hogy közelre jutottunk Montenegrohoz és az Albániai partvidék rablásból élő népeikhez. Nemcsak a várost veszik körül bástyafalak, hanem még az egyes lakházak is úgy vannak építve, hogy szükség esetében védelmezhetők legyenek.

A vidék természetlen, zordon és kietlen, az idegen borzadva tekint a város felett emelkedő s mészkövekből alakult magasiatokra, melyek a völgyet s a tavat betemetéssel látszanak fenyegetni. A város kapuja előtt a *Fiumera* nevű hegyi ár rohan az öbölbe, míg másfelől a *Gordicchio*, tör elő, mely közvetlenül a vidéken ered, oly gazdag forrásokkal bir, hogy néhány száz ölnyi futásának dacára már is jelentékeny patakka nevedett.

A montenegróiak nagy számmal jönnek a heti vásárookra, azonban a városba csak úgy jöhetnek, ha a kapuknál fegyverüket letevék. A vásár ezért jobbára a kapun kívül levő bazar-épületben tartatik. Az árucikkék között nevezetesebbek: hal, sajt, burgonya, gyapju, füstölthús, viasz, méz, tengeri. A bazar négyoszögű épületét hús árnyat adó fasorok veszik körül; a hegyek felől, a hol a montenegrói határ kezdődik, magas fal emelkedik, mely kapukkal ellátva, azonnal elzárható, ha a vásárra jövők nagy száma, vagy más gyanús jelek az elővigyázatot tanácsolnak. A montenegrói vásárló nem sokat időz Cattaróban, vagy vidéken, többnyire előre tudja, hol mit kell keresnie; megmondja röviden, mennyit ad az áruba bocsátott jószágért, s aztán megkötvén a vásárt, sietve távozik a meredek gyalogutakon át hazájába; eközben vissza-visszatekint az öböl csendes tükrére, kilövi pisztolyait, sohajt, de aztán azzal próbálja magát megvigasztalni, hogy lesz még olyan idő, melyben a montenegróiak birtoka egész a tengerpartig fog kiterjedni, a mint-hogy e dolgot a mult években az orosz diplomácia szóba is hozta.

T Á R H Á Z.

Kakas Márton levelei.

CXXII. Levél. *Műverseny a szűkölködő horvát és szlapon lakosok javára a nemzeti színházban.*

Mult vasárnap délből néhány lelkes ifjú főur indítványára szavalati és zenészi műverseny lőn rendezve, szegény inséggel küzdő honfitársaink javára, mely mind a közreműködők, mind a közönség részéről igen jól ütött ki, a mennyiben a közönség egy élvezetes estét kapott (délben), a szegény horvát atyafiak pedig mintegy 1300 forintot, melyet rögtön elküldének számukra. E siker után elhatározzák Pesten lakó főuraink és delnőink, hogy jövő virágvasárnapján, ugyanazon nemes emberbaráti célra olyszzerű műversenyt rendezendnek, melyben mind műkedvelő urak és hölgyek veendnek részt. — A mennyiben ugyanis nemsokára közzéteendő titkokat elárulnunk szabad, a műverseny részei lennének, két nagyobb szerű nyitányon kívül egy kisebb vigjáték, zongora-, hegedű- és gordonka-hárfa-műversenyek, magyar népdalok és karénekek, szavalmányok, és végül két nagyszerű történeti ábra (tableaux), egyik azon jelenetből, midőn Zrínyi a török szultán feleszólítását a vár feladására visszautasítja; másik szintén Zrínyinek és társainak a végkirohanás előtti bucsuja hátrahagyottaitól, mindkettő villanyvilágítás mellett, a résztvevők saját pompás jelmezeikkel. A páholysok és zártsekek díjai mesésen föl lesznek emelve, s így kétségtelen, hogy a színház minden zugában tömve lesz. Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat! — ezt írta szíveinkbe az Üdvözítő! teljesítsük magasztos parancsát.

Kakas Márton.

A magyar Akademia palotája.

— A m. Akademia márcz. 12. ülésében következő újabb adakozások jelentettek be: a szegedi kegyesrendiek adtak a házra 30 fto, s 2 aranyat, a tőkéhez is 30 fto, s 2 aranyat; a komáromi takarékpénztár a házra 200, a tőkéhez 300 fto, Turóczy Bálint Ipolyságon gyűjtött a házra 57, a tőkéhez 8 fto, Zichy Manó gr. adott a házra 525, a tőkéhez 1050 fto, Jankovics Gyula gr. a házra 400, a tőkéhez 600 fto, Nagy-Váradi községe (mely a házra már adott) a tőkéhez 2500 fto, Máday Ferencz gyűjtött a házra 23 1/2, a tőkéhez 70 fto, s 1 aranyat; Blaskovics Bertalan és fiai adtak a házra 2000, a tőkéhez 2000 fto, Ledniczky Mihály pesti ügyvéd a házra 200, a

tőkéhez 200 fto, a Pesti Napló szerkesztőségénél ujabbán gyűlt a házra 837 forint, s 1 arany, a tőkéhez 120 ft, a Vasárnapi Ujságnál gyűlt a házra 1115 ft, 7 arany, 2 tallér, 61 huszas, a tőkéhez 84 ft, s 3 arany. Kremlinger Antal szegedi prépost gyűjtött a házra 74, a tőkéhez 48 fto, Drachos Gergely szendrői lelkész gyűjtött a házra 28, a tőkéhez 27 fto, a pesti kereskedelmi keblezet adott a házra 2000, a tőkéhez 2000 fto, Östreich-Amadé Dominika báróné (gróf Batthányi Lajosné) a házra 20, a tőkéhez 100 fto, gr. Batthyány Lajosné gyűlt még azonkívül a házra 17 ft, s 1 arany, a tőkéhez 17 ft, egy névtelen adott a házra 5000 fto, Juhász Antal nemesorosi lelkész a házra 25 fto, a pécsi kath. főgymnasium tanárai a házra 65 fto, a tanulók ugyanott a házra 92 forintot s 1 tallért, a károlyfehérvári polgári casino a házra 250 fto, Zsinkó István lelkész a házra 5 fto, a pesti urak bálja jövedelmezett a házra 1000 fto, 1 ezüst fto s 2 huszast; dr. Tormay Károly adott a házra 50 fto, Márton Antonia a házra 2 fto, a békéscsabai szabócéh a házra 10 fto, Rimelyi Mihály pannonhalmi főapát a házra 1000 fto, Guldbrand Gregersen (Norvégiából) a házra 100 fto, Horvát János Kanizsáról a házra 5 fto, Hajagos Benjámin a házra 3 fto, Nádudvarról küldtek a házra 215 1/2 fto, Wagner János tanár adott a házra 50 fto, Bede György miskolci szabómester küldött a házra 22 fto, Kis Károly nagyszebeni ügyvéd adott a házra 52 1/2, a tőkéhez 105 fto, a nyitrai kegyesrendiek a házra 21 fto. Ezenkívül jelentetett, hogy Gorove Istvánál pesti polgároktól (kiknek névsorát máskor közöljük) eddig 1400 forint gyűlt össze (1000 a házra, 400 a tőkéhez). Továbbá, hogy Pecz Armin ludoviceumi főkertész a ház netaláni kertjének, Seiler Ferencz pesti órász pedig az épületre való toronyórának elkészítését vállalta el. Aztán, hogy Csengery Mór kereskedő 10 hordó angol cementet, Lustig ékszerárú pedig 150 frtra rugó activ adosságát ajánlotta föl. — Végül, hogy a pesti takarékpénztár választmánya késznek nyilatkozott a m. Akademia pénzét ezután is folyvást 5 százalékos kamattal fölvenni.

— (*Heti kimutatás*) a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez az Akademia javára beküldött adakozásokról. VIII. kölsés: Laurenchik János eger-szalóki jegyző 5 ft. — Makórol többen Fülöp István által a házra 5, a tőkére 5 összesen 10 ft. — Pesti kereskedő segédek a házra 69, a tőkére 50, összesen 119 ft. — Bottlik János, a pestbudai iparkamara hivatalsszolgája 1 ezüst tallért s vándorlason levő fia Zoltán nevében 3 magyar huszast. — Dunave-

Vasárnapi Ujság 12-ik számához 1860.

cséről és vidékéről 69 adakozótól Safáry Ágoston által 90 ft. — A soproni evang. tanítóképződe növendékei Pálffy József igazgató által 20 ft. — Szakadkáról Pükkel József fűszerár 5 ft. — Adándról a febr. 13-án tart. bál jövedelme, Kovács Imre és Kesserü Ferencz által 100 ft. — A csiksomlyói székely főtanoda felsőbb osztályának ifjai Gergely Ignác által 4 ft. — Jolsváról Hoznek János ev. lelkész 2 db. cs. k. arany. — Monostor-Pályiból egy névünnepről többen Papp Gedeon által 14 ft. — Pozsonyból Mihályi Rudolf 2, Grünér Alajos 1, együtt 3 ft. — Összesen 370 ft. 2 db. cs. arany, 1 tallér, 3 huszas. — *Az I. — VII. községekkel együtt: 2141 ft. 17 kr., 9 db. cs. k. arany, 3 tallér, 65 huszas és 5 db. 20 pftos nemzeti államkölcson-kötelezvény a szelvényekkel együtt.*

— (Részletes kimutatás egyes adakozásokról), melyek hozzánk köz-czélókra beküldettek. A mult hét adományából ismét fűzhetünk egy csinos bokrétát, melyet ezennel benyújtunk olvasóinknak.

Ér-Mindsszenten Balási Pál, Balási Antal és ifj. Récsey Lajos febr. 18-án egy barátságos estélyt rendeztek, az Akademia tőkéje javára, a minnek eredménye 106 ft volt, ehhez járultak:

Ifj. Récsey Lajos 5 ft, Balási Antal 5 ft, Benicz Sámuel 4 ft, fia Benicz István 7 éves 30 kr, Török József 1 ft, Makrai János 3 ft, Hatvani Károly 5 ft, Komoróczy Miklós 5 ft, Szunyohy István 5 ft, Gyene Károly 1 ft, Lázár István 1 ft, Csányi Dániel 2 ft 10 kr, Hatvani Gergely 1 ft, László Imre 2 ft, Kovács Ferencz 1 ft 5 kr, Papp Albert 3 ft, Fodor Mihály 2 ft, Rásó Lipót 4 ft, Iroff István 2 ft, Kaizler Imre 4 ft, Gyene Sándor 1 ft, Csuka György 2 ft, Balogh Gyula 1 ft, Holeiter Lajos 1 ft, Lőrinczi Károly 1 ft, Bereczki Otto 2 ft, Berkovics Ferencz 1 ft, Farkas János 1 ft, Récsei Károly 1 ft, Gerzon Zsigmond 2 ft, id. Récsei Lajos 1 ft, Kattrá Mihály 2 ft, Kovács Mihály 5 ft 25 kr, Torner Károly plebános 3 ft, Pelei Imre 2 ft, Kassai Sándor g. e. lelkész 1 ft, Bolóni Pál 4 ft, Flora Ferencz plebános 3 ft, Kovács Sándor 2 ft, Szilágyi Lajos 2 ft, Décei Ferencz 1 ft, Balási Pál 10 ft, fia Balási Endre 7 éves 30 kr. Összesen 106 ft. o. é.

Makón is összeállott több polgártárs s felküldének az Akademia házára 5, a tőkéhez 5 összesen 10 ftot. Az egyes adakozók:

Klein József expeditor 30 kr, Varga János 10 kr, Janovics János 10 kr, Vizi Sándor 1 ft, Kecskeméti Bálint 40 kr, Budi Ferencz 10 kr, Kecskeméti Lajos 10 kr, Glöckner János 50 kr, Polgár Péter 10 kr, Ludvik József 10 kr, Lichtenstein János 10 kr, Hes Kálmán 20 kr, Grosz Ignác 26 kr, Reisman 10 kr, Szabó Ferencz ref. tanító 40 kr, Takács József 1 ft, Patsko János 20 kr, Szűts József ácsmester 40 kr, Komáromi Péter 1 ft, Vaszerman 50 kr, Kállo György 1 ft, Greskovits 10 kr, Degi Imre 50 kr, Horvát cukrász 1 ft, Vadovics N. N. 10 kr, Duka 20 kr, Fülöp István 24 kr. Összesen 10 ft. —

Bottlik János, a pestbudai keresk. s iparkamara hivatalszolgája, 5 pftot. ezüstben tett le nálunk azon kívánsággal, hogy abból az 6 nevében a 2 pftos ezüst tallért az Akademia palotájára, neje Erzsébet nevében a két darab 1 pftost a Muzeum termei feldisítésére s a 3 magyar huszast vándorlason levő lakatoslegény fia Zoltán nevében szintén az Akademia palotájára adjuk át. Örömet teljesítjük a rákbizottakat.

A pesti kereskedő-segédek lelkes testülete is elmondá egymás között: „Legyen a magyar Akademiának hajléka s legyen áldott minden fillér, melyet e célra a haza oltárára teszünk“. E testület tagjai, mint más lapokból olvastuk, már több ízben adakoztak e célra s e napokban mi is 119 ftot vettünk át, melyből 50 ft az alaptőkére, 69 ft pedig a palotára van szánva. A kik ez özveghez járultak, következők:

Kohárits Péter 5 ft, Schandel Nándor 2 ft, Vadász Lajos 2 ft, Schrottmüller Ferd. 2 ft, Rooh György 2 ft, Kailbach Ágoston 2 ft, Sisovits Zsigmond 2 ft, Leinwatter Mátyás 4 ft, Daun Gyula 2 ft, Isaák 5 ft, Konkolyi László 2 ft, Gruber Vilmos 5 ft, Reiser Mátyás 2 ft, Schlager József 2 ft, Rajcs Lajos 3 ft, Igel Adolf 2 ft, Duálzsky József 1 ft, Ludvig Péter 1 ft, Romeiser Vilmos 1 ft, Hoffenberg Antal 1 ft, Schmogrovits M. 1 ft, Bikfalvi Miklós 2 ft, Bignio József 2 ft, Freyler Rudolf 2 ft, Beszedits Lajos 2 ft, Szentgyörgy Károly 2 ft, Czehenter József 3 ft, Laszlovsky Béla 1 ft, Pálffy Kálmán 1 ft, Buchfellner György 5 ft, Isepp Károly 1 ft, Neubauer L. 1 ft, Imrik Béla 2 ft, Szabó László 2 ft, Simay Ede 5 ft, Pétsch Ede 1 ft, Vocsit 1 ft, Gosztonyi János 2 ft, Ivanovits Gyula 2 ft, Storch K. 1 ft, Rajákovits Gábor 1 ft, Scherer Béla 1 ft, Haller Otto 1 ft, Gillyén József 1 ft, Gertner Teodor 1 ft, Ransch Ferencz 1 ft, Mortsek István 1 ft, Gyercza Miklós 2 ft, Demetrovits György 1 ft, Ruvald Hugo 1 ft, Kreische Antal 1 ft, Entz Béla 2 ft, Michaelovits M. 1 ft, Emey Sándor 2 ft, Mitterdorfer Gusztáv 2 ft, Kellner János 1 ft, Knoblauch Artur 1 ft, Szekrényessy Kornel 1 ft, Herzog Gusztáv 1 ft, Bée Zsigmond 1 ft, Gradel Adolf 2 ft, Luzsovits László 2 ft, Kabdebó Kristian 3 ft, Gostrák István 1 ft. Összesen 119 ft. o. é.

A soproni evang. tanító képezde igazgatójától, Pálffy József urtól 20 ftot vettünk a következő levél kíséretében:

„A soproni evang. iskolatanító-képezde növendékei általam ezennel 20 o. é. forintot küldenek a magyar Akademia palotájára, azon szives kéréssel, méltóztassék ezen csekély összeget az illető kezébe szolgáltatni. — A szegény, nagybörzsiént árva fiúk csak hazájok nemzetiességük iránti forró szeretetüket akarják tanusítani, midőn ezzel kínosan megzavalkodott álléereikből ők is egy porszemecskét tesznek le annak oltárára, s azért reménylik, hogy nem adományuk csekélyisége, hanem az adakozók készsége fog tekintetbe vétetni.“

Szabakáról Pükkel József fűszerár 5 ftot küld fel s azt mondja: „ha csak egykét kő vagy téglá ára is, mégis boldoggá tesz a tudat, hogy a mennyit birtam, én is adtam.“ Bár ezt mondhatná magáról minden magyar ember!

Az adándiak Somogyban kitétek magukért; mulattak, táncoltak a hazáért, s a mi tiszta jövedelem fenmaradt, azt a 100 ftot felküldték az Akademiára.

A csik-somlyói székely főtanoda növendékei, a Kárpátok keleti végecsusa, az 6s Hargita aljából, egy szerény, de lelkesedés-szülte összeget küldenek Pestre, melynek kettős becsét mindenki méltányolni fogja, a ki a hozzánk intézett levél e sorait olvassa:

„Nem kísérttem meg leírni az örömet, melyet mindenik tüzről pattant székely

tanoncznak azon üdvözítő tudat nyujta, hogy már leszen az Akademiának háza; nem a lelkesedést, melylyel mindenik készen nyilatkozott — ha tehetségében áll — a legnagyobb áldozatokra. Csekély az adomány, melyet nyomasztó szegénységünk fájdalmas érzetében hön szeretett hazánknak e téren áldozhatunk; de valóban üdvözítő annak érzete, hogy a nemzet palotájának — közös templomának emeléséhez — homokszemnyi segélyünkkel mi is járulunk. — Igen — az Akademia házára — azon ezrek gyarapítására szenteltük néhány fillérünket, melyek a hon há fia- s leányaitól a közös szent oltárra rakattak. — Küldeményünk 4 ft. újpénzben.“

Monostorpályiban a lelkésznel névünnepet ült egy vidám társaság. Szóba jönnek a m. Akademia palotájára minden felől történő adakozások. A jó példa arra való, hogy kövessük — mondák ők, s ime itt a lelkes adakozók névsora:

Barta József lelkész 1 ft, Tóth Dániel 1 ft, Papp Gedeon 1 ft, Horváth Ilka 50 kr, Nagy András 50 kr, Dolinai Miklós 20 kr, Horváth Károlyné 30 kr, Váry József 1 ft, Balla István 1 ft, Bartha Antal 1 ft, Horog Mihály 1 ft 10 kr, Kiss László 20 kr, Bodnár Sándor 50 kr, Heischman János 2 ft, Létai Ferencz 50 kr, Kovács Sándor 20 kr, Simay Károly 50 kr, Szántó Lajos 1 ft, Paksy Ferencz 50 kr. Összesen 14 ft. o. é.

Dunavescén 69 adakozótól 90 forint gyűlt össze, de ezek nevét nem küldték be hozzánk. Nem elég-e, ha az tudja, a ki a veséket vizsgálja! — gondolják a vecseiek s nekik is igazuk van. Adjon Isten ezer annyit érte!

⊙ (A magyar Akademia palotájára), a pesti kereskedelmi testület 2000 ftot, a tőke szaporítására szintén 2000 ftot adni határozott.

+ (A szegedi nőegylet) 100 fttal járult az Akademia palotájának építési költségeihez.

+ (Az Akademia palotájára.) Aradon is terveztek táncvizigalmat, mely azonban meg nem tartathatván, többen, kik már előre váltottak volt jegyeket, a visszajárandott belépti díjat nem fogadták el, hanem az Akademia palotájára ajándékozták. Ily módon 207 ft. gyűlt össze a mondott célra.

+ (Hold-Mező-Vásárhely községi választmánya) az Akademia palotájára 1000, az alapítványra szintén 1000 ftot, szavazott meg.

Adakozás a Kazinczy-alapítványra.

— (A Kazinczy-alapítványra) mult heteken a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez beérkezett összevegek: Nagy Mihály enesei közbirtokos 2 ft., Ábrahám Ádám nyug. kapitány Dadáról 5 ft. — Hajdu-Nánásról 46 ft. 10 kr. (ehhez járultak: Varga Lajos 2 forint, Lente Benjamin 1 ft, Szalay János 1 ft, Nagy Imre 3 ft, Sexty Sándor 1 ft, Csahány Ferencz 2 ft, Csahány Miklós 1 ft, Péntes Mihály 1 ft, Takács Gábor 2 ft, Oláh Jakab 2 ft, Szikszai József 1 ft, Eötvös György 1 ft, Kovács Lajos 1 ft, Popovics Gábor 1 ft, Nagy Gábor 1 ft, Todor Károly 2 ft, Katona Endre 1 ft, Nagy Kálmán 1 ft, Ujvári István 1 ft, Nagy Sándor 1 ft, Csahány János 2 ft, Oláh Miklós 3 ft, Erdély Károly 1 ft, Nagy Dániel 30 kr, Daróczi Istv. 1 ft, Hadas Benjámin 1 ft, Szebenyi Bálint 50 kr, Reszegi Dániel 50 kr, Molnár József 1 ft, Csahány Zsigmond 1 ft, Berencsy János 1 ft, Gyulai Gábor 50 kr, Sebestyén Márton 30 kr, Takács Dániel 1 ft, Sós Gábor 1 ft, molnárczéh 1 ft, ifj. Igmándi Mihály 1 ft, csizmadiaiczéh 2 ft.) — Duna-Patajról több „szegény, de jó hazafi“ Duzs Lajos jegyző által 21 ft küldött be. Ez utóbbi közlés 74 ft. 10 kr. — Összesen beérkezett a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a Kazinczy-alapra és szoborra 1298 ft 52 kr., 13 db. cs. k. arany és 15 huszas. (Az illető helyeken átadatott).

Irodalom és művészet.

+ (A „Kecskeméti Protestáns Közlöny“ ügyében) Szilády Károly kecskeméti nyomdász jelenti, hogy a „Kecskeméti Protestáns Közlöny“ című folyóirat kiadását átvette, s a második, azaz 1860. évi folyamra aláírási felhívást bocsát szét. Az első füzet május hóban fog megjelenni. Az egész évi folyam 30 ivet tartalmazand hat füzetben, melyek hat heti időközönként küldetnek szét. Az eddigi szerkesztő Fördös Lajos a szerkesztéstől visszalépven, mint főmunkatárs fog ezentul közreműködni, s helyét Tóth József, a kecskeméti reform. főiskola vallás- és bölcseszett tanára foglalandja el.

+ (Pfeifer Ferdinánd a történelmi arcképcsarnok ügyében jelenti,) hogy e vállalatának első lapja, mely az Árpádházból származó királyok arcképét foglalja magában, sajtó alól már kikerülven, martius 15-én szétküldetik. Fölkéri azért gyűjtőit, hogy az előfizetők névsorát, ha még be nem küldték volna, mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Az öt előfizető után ígért tiszteletpéldányt azon gyűjtők is megkapják, kik az előfizetőknek most beküldendő netalan ötnél kevesebb számát utólag fogják ötre kiegészíteni.

+ (Olasz-magyar szótár.) Ránosztai Rezső mintegy 40 ivnyi olasz-magyar szótárral készült el, s a „Delejtüvel“ együtt, mely e hirt közlé, mi is reméljük, hogy pesti kiadóink ezen első olasz-magyar szótár közrebocsátására szivesen fognak vállalkozni.

+ (A „Humok harcza“) című nagyszerű aczélmetszetű műlapra Emich Gusztáv előfizetést nyit, példányonként 6 újftjával, melynek bérmentes beküldése után az illető a műlapot azonnal megkapja. Tíz előfizető után egy tiszteletpéldány jár. A képhez 10 ujkrért magyarázó szöveg is mellékeltetik. E műlap, mint tudjuk, a boldogult „Szépirodalmi Közlöny“ előfizetői számára készült, kiket Emich Gusztáv már ki is elégitett.

+ („A zsidóság hatásáról az emberi szellemre.“) Ily című munkácskát adott ki legújabbán Spiegler Gyula, ki már több tudományos dolgozatot nyujtott be a m. Akademiának. A tiszta jövedelem az Akademia palotájára van felajánlva.

+ (A Gross Károly által szerkesztett és kiadott „Pannonia”) című folyóirat első füzeté megjelent. Tartalma részint eredeti, részint fordított dolgozatokból áll. Az elsőkhöz a lelkesen írt programmon kívül tartoznak: Sternberger három sonettje „Kazinczyhoz”; a magyar színészet ismertetése 1790-ig, Czeke Sándortól; a leánykérés ismertetése Magyarországon, Brody Zsigmondtól; ezenkívül a tárczában, újabban megjelent magyar munkák s egy, Lisznyairól szóló német itészeti cikk. Fordított dolgozatok: Jókai és Balázs Sándor egy-egy beszéde (az első Bródy Zsigmondtól, az utóbbi Braun Józseftől; Arany János három költeménye u. m. a „Sylvester-é” (Dux Adolftól); „Agnes asszony” (Braun Józseftől); „Fiamhoz” (Strassmann Móricztól). — A fordított művek alatt az eredeti szerzők rövid életrajza és irodalmi működése is ismertetve van. A „Pannonia” ez év folytán tíz füzetben fog megjelenni. Előfizetési ára egész évre 5 ft, helyben 4 ft, Ohajtandó volna, hogy a hazánk ismertetésére célzó életrevaló német folyóirat minél nagyobb körben olvastatnék.

+ (Gyűrű Antal), a „Borászati Lapok” szerkesztő-tulajdonosa, ily című munkát adott ki: „A szőlőművelés és borkészítés újabb elvei.” Ajánlva van Széchenyi Béla grófnak, a halhatlan nagy Széchenyi gróf szelleműs fiának. Szerző, ki e téren sok szakavatottsággal bír, a bevezetésben jelenti, hogy jelenleg egy rendszeres szőlőszeti és borászati munkán dolgozik, mely 4 vastag kötetre fog terjedni. A megjelent munka 1 ft. 50 kr., postán bérmentesen küldve 1 ft. 60 kr.

— (Pót-nyilatkozat.) „Az alapnevelés ügye hazánkban,” meg „A nőtlenség bűne és házasság szentsége” című könyvek iránt szétküldött előfizetési felhívásomhoz. Noha az első helyen nevezett könyvnek tiszta jövedelméből 1-ór a munka második részének vonatkát még egyszer kinyomtatni s a sz. fehérvári szegény családok közt ingyen kiosztani, 2-ór a f. é. májusban megnyitandó intézetemnek első benépesítésül szegény gyermekeket felvenni, s e szerent munkám árát másodsor is megszolgáltatni magamat kötelezem; — még is e kötelezettséget azzal oldom meg ma, hogy: ki az elsőnek árát (2 ftot, postán 2 ft. 15 kr.) f. hó 31-ig beküldi, az, másik művet külön díj nélkül veendi: — az utóbb nevezett könyvnek külön előfizetési ára maradván 40, postán 50 kr. Azok tehát, kik eddig mind a két munkának árát beküldték, az utóbbi könyv árának visszavétele iránt rendelkezhetnek f. hó 31-ig bezárólag; — ki ezalatt vissza nem követeli, a szegénység jótévedőjeül s 40 krja jótévedményül — a tiszta jövedelem hiteles beszámíthatása végett — ez előfizetők névsorában különösen is kijelöltetni fog. Az előfizetések egyedül Sz.-Fehérvárra nt. Hussár Károly püspök m. titoknok urhoz bérmentve küldendők. — Rapos József.

+ (Két fiatal poéta Schiller összes költeményeit) készül magyarra lefordítani. A fordítás már munkában van; ohajtjuk, hogy a nehéz munkát siker koronázza.

+ (Nagy senekar.) A kassai színházban a közönséget felvonások közben egy szál hegedűsből álló senekar mulattatta. (Talan ez is kontrás volt, jegyzé meg erre valaki.) Ezt a hirt hozta a „Nővilág”.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

— (Tessék az aratógépekben válogatni!) Szives örömmel láttam a Vársánap Ujság f. é. 3-ik számában, a — szobában tartott aratás próbájának leírását, s ime, midőn a Kárpátok alján készülget Kliegl József urnak, ember-erőre irányzott aratógépe: a Dráva mellett is készülgetett egy másik, ugyancsak embererőre alkalmazott aratógép. — Mentsen Isten! hogy én az érdemdús Kliegl urnak derék művét, még csak gondolattal is ócsárolni akarnám, — sőt megismerem benne Kliegl urnak érdemét, talentumát, — tisztelem honszeretét, s az emberiség javára törekvő munkásságát, a haladás barátját. De — megengedjen a tisztelt férfit, hogy aratógépe mellé, én is az enyimet mellé állítani bátorodom; mert — ismét mondom — hogy csak annyi és nem több a célom, mint hogy én is kedves nemzetemnek használhassak. Azért mondom: hogy — tessék az aratógépekben válogatni. — Szeretném aratógépemnek kész kis mintáját a tisztelt közönségnek bemutatni, de minthogy ezt komoly, még pedig kettős hivatalom nem engedi: tehát szóval írom le. — Az én aratógépem áll: négy kisdud kerék alkalmazott két motólából, melyek fogas-kerekek által mozgattatnak; a kerekek pedig egy — az egész szerkezetet önmozdulásával és súlyával, felülálló, lödítő kerék által forgattatnak. — A másfél öl széles aratógép hátulján kényelmesen üldögél (akár magának árnyékot csinálva —) a sulykereket hajtó ember; — a motólák két kaszát épen úgy forgatnak, mint az forogni szokott a legerőteljesebb és legügyesebb gabonakaszáló ember kezében. — A két kasza, másfél ölenkénti szélességben, egyszerre három ölet foglal el vágásában, egyiránt fektetvén balfelé a gabonát. Minden vágásra fél-fél lábnyit halad előre a gép, de az arra készített sróf által tetszés szerint lehet többre, kevesebbre ezen haladást alkalmazni; mely előhaladást maga a gép idézi elő fokontint, minden vágás alkalmával úgy, hogy míg a kaszák üresen visszafelé csavarodnak, ezen idő alatt történik az előrehaladás is. — A gép minden percenkint fordulhat, s ezen fordulásával a kaszák vághatnak legalább is harminczat. Ha tehát hét ujjnyi vágásra vannak a kaszák alkalmazva: akkor 1200 □ öles dülőben hat holdat, — de mivel harminczötöt is bizonyosan lehet vágatni: így hét holdat 14 óra alatt, aratógéppel le-lehet vágatni. — Ezt az egész gépet, az arra készített szerkezet által, a gépet hajtó ember tetszése szerint fordíthatja jobbra, balra. A sulykereket is pedig — ha csak unalmas nem, de forgatni nem fárasztó munka: mert a függőleges tengelyen levő kerék, a maga — legtöbbször is — csak egy-két forintos ezüst területű sarkán, hogy nem nehezen fordul, azt kiki gondolhatja. — Ime tehát ez azon gép, melyet a szeretve tisztelt magyar közönségnek hírül adni akartam.

Hogy részvét és pártfogás ne legyen jutalmam komoly igyekezetemben, azt föl nem tehetem, sőt nagyon hiszem, hogy azon hatszáz forintot, mennyibe a legelső — a mesteremberek el nem talált, s újra készülendő munkája miatt fog kerülni, ezen aratógépnek a közjóra leendő kiállítására, kölcsön meg fogják nekem adni. Erre nézve megkérem a t. szerkesztő urat, hogy ezen összeget, — ha kezéhez adatik — legyen szives, az adónak teljes czimzettü nevével, lakásával s posta-állomásával együtt, Pécsre, ezen város érdemdús polgármesteréhez, tek. Nagy József urhoz elküldeni, s ekkor minél rövidebb idő alatt, az egész nagyságban megkészülendő aratógépet Pestre fogom szállítani — vagy a hová fogna kívátnatni. Később ezen aratógép nem fog többé kerülni, legfőlebb 120—180 osztr. forintnál, de most együtt kell készülni a legcsinosabban ellátott kis mintának is. *) Baranyamegye, Sz.-Lőrinczi járás Monosokor, márcz. 1. — Parragh Ferencz, ref. iskolatanító.

△ (Hernyőpusztítás.) Az aradi községtanács egy hirdetésben hivatalosan felszólítja a kerttulajdonosokat, miszerint gyümölcsfaikat a kártékony hernyó-fészkektől, márczius 20-ig annál bizonyosabban megtisztítsák, miután ellenkező esetben a hanyagokat 5 től 4 ftig terjedő bírságfizetés sújtandja. Vajha minden községtanács hasonló szigorral járna el a gyümölcs-termesztés érdekében.

△ (Trieszt kereskedelmi főleirágzása), mindamellett is, hogy minden kedvezményekkel tul van halmozva, még mindig késik. Ennek egyik oka az, hogy a Kelet és Amerika áruit oda szállító hajók, visszatérve nem vihetnek magukkal semmit, vagyis visszatérő utjukban nem kereshetnek semmit, mivel Triesztben nincsenek oly áruk, melyeket Amerika, Anglia és Franciaországba előnyösen lehetne kivinni. Ily cikkek pedig a hajó- és egyéb épületfa, cserzőanyag, hamuszir, szózott marha- és disznóhús, konyhai disznózsir, beszózott szalonna, serte, lőszőr, mindenféle bőr, gyapju, faggyu, szurok, szózott vaj, sajt stb. stb. És miért hiányzanak ezek Triesztben? azt mondják, mivel a közlekedési eszközök hiányos volta miatt azokat sem Horvátországból, sem Slavóniából, sem Magyarországból oda szállítani nem lehet (!?); de ha a vasutak elkészülnek, akkor segítve lesz e bajon, azt remélik. Igen! ha a vasuti szállításhoz az árucikket oly drágává nem fogja tenni, hogy azt veszteség nélkül a kereskedő nem szállíthatja. Ugy vagyunk a magyar gabonával is, hogy azt, csak ha ára jó magas, lehet nyereséggel szállítani; különben Bécsig sem vihetik és mindenfelé a rémitő üzletpangás áll be. A vasutak maguk még nem szülik a termények keletét, ha csak más oldalról nem történnek oly intézkedések, melyek a termelést olcsóbbá tegyék.

△ (A felső-magyarországi vashányászati egyesület) jövő ápril 30-ra Rozsnyóra alakító gyűlést hirdet.

△ (Az akármiféle ok miatt rosszszagu vagy dohos bort), írja a „Borászati Lapok”, úgy lehet helyrehozni, hogy egy új kenderkötelet (egy új istrángot) 48 órára a borbba eresztünk, s azután a bort lefejtjük. E gyógyszer V. V. ur ajánlá először a nevezett lapokban.

+ (A pesti gépészek Szegedre) a tavaszi vásárra gépeket és gazdasági eszközöket viendnek le, s kiállítást rendezvén belőlök, mint a „Sz. H.” írja, egyuttal ekeversenyt is fognak tartani.

M i u j s á g ?

+ (Sárosy Gyula bűnvádi pere.) Sárosy Gyula jeles költőnk a nagyváradi cs. kir. orsz. törvényszék előtt bűnvádi perbe fogatott „közcsendháborítás büntette” címén, egy vers miatt, melyet a vádlott még mult évi juniusban Aradon a „Csiga” vendéglőben O. L. lapszerkesztőnek írón alá mondott, s melyben egyrészt a krinolin divatja, másrészt a feketesárga szín játszták a főszerepet. A végtárgyalás mult hó 4-én volt, mire a nevezett törvényszék vádlottat közcsendháborítás büntetében bűnösnek ítélvén, rá hat hónapi börtönbüntetést szabott. Ez ítéletet mind az államügyész, mind a vádlott főlebbezte, minek folytán a nagyváradi cs. kir. orsz. főtörvényszék az államügyész főlebbezését felreverte, ellenben a vádlotténak helyt adva, az első bírósági ítéletet megváltoztatta, vádlottat a közcsendháborítás büntetében vádjá alól fölmentette és büntetlennek nyilvánította, mindazáltal jelen ügyet további illetékes eljárás végett az illető cs. kir. rendőri hatósághoz utasítandónak találta. Ezen ítélet kihirdetettvén, az államügyészség részéről főlebbeztetett, a vádlott ellenben szabadlábra vételét kérte, melyet az orsz. törvényszék megadott.

+ (Újabb adakozások a Múzeum termei dissztésére.) Lukács Györgyné N.-Váradon 86 ftot gyűjtött, Vörös-Dejean Amália Aradon 53 ftot, Kelemen Jánosné szül. gr. Haller Klára Szerepen 40 ftot, Kraudy Antalné Miskolczon adott 10 ftot, Schaffer Ida Győrött 120 ftot gyűjtött, Hamvai-Capdebo Antonia Pesten 71 ftot.

+ Újabban ismét következő tetemesebb adakozások gyűltek be: Vukováról gr. Eltz Károlyné 268 ftot küldött be, mihez a t. delnő férje 100 és gr. Pejacevich Péter szintén 100 ftal járultak. Lugosról két lelkes hölgy Kis Andrásné és Jakabffy Kristófné együtt többet szereztek össze e célza 200 ftal; Keserű Bérczy Ilona pedig 123 ftot szerzett össze.

+ (A horvátországi szűkölködők sorsa) hazánk minden részében általános részvétet keltett, miért is fölségelésökre több helyt u. m. Balassa-Gyarmaton, Kecskeméten, Szegeden, Debreczenben stb. szándékoznak hangvereenyeket rendezni.

*) A beküldő kívánságára közléstesszük e jelentést és felhívást, mindazáltal a felaláló és találmánya érdekében kíváncsúnak látszik, hogy ezen új aratógép valamely külső vidéki gazdasági egyesületnek mutattassék be s a gazdaközönségnek ez által ajánl-tassék.
Szerk.

+ (A Doppler testőre) Debreczenbe, Nagy-Váradra és Kolozsvárra készülnek, hogy e tősgyökeres magyar városok közönségét is gyönyörű fuvolajátékaikkal gyönyörködtessék.

+ (Hogy mennyire változó nemzeti színházunk műsorozata.) arról igen meggyőző példát hoz fel a Magyar Színházi Lap, mely legutóbbi számában elősorolja a februárban tervezett és előadott darabokat, a honnan kitűnik, hogy a mult hóban az-előre tervezett művek közül 16 állott meg szilárdan, 13 pedig változott, mely utóbbiak közül opera 8, szindarab 4 s ballet 1. Egy lap nem rég azt indítványozta, hogy a műsorozatot tájékozás végett jó volna hetenkint előre közölni a színlapon; a főnebbi kimutatás szerint, ha ez indítvány gyakorlatba jőne is, nem sok hasznát lehetne venni, sőt valószínűleg többször a közönségnek csak bosszankodásra szolgáltatna alkalmat.

+ (A bécsi operaszínházról) az építő bizottmány negyven közlő alkot magának egy főtervet. Most előlegesen is annak ténfoghathóságáról tanácskoztak, azt 4000 személyre indítványozták. A belépület vasszerkezettel birand. Azt is fölemlíték, hogy az intézettel egy opera-ballet- és disztiményiskolát hoznának kapcsolatba.

+ (Gr. Kornis Ferencz a kolozsvári nemzeti színház érdekében) lelkes fölszólítást intéz Erdély földbirtokosaihoz a K. Közlönyben. „Most midőn minden kiválólag drága, a mi a nemzet — írja a lelkes gróf — most midőn a közmívelődés minden csatornáját meg kell nyitnunk, hogy a mivelt nemzetekkel versenyezve fentartsuk és biztosítsuk nemzeti létünket, most színházunk érdekei tizszeresen sürgetőbbek, mint voltak akkor, midőn nemzeti színházunk építésére lelkesedett. Az országos színházi választmány áthatva levén ez ügy fontosságától, folyó év febr. 6-án tárgyalás alá vette a kérdést, hogyan lehetne a színház ügyét előbb mozdítani. Három indítvány merült fel a teendőkre nézve; az első szerint, minthogy a színházépület mind kívül mind belül temetes javítást igényel, csakis a legszükségesebbek volna végrehajtandók; a második szerint, a szükséges kiigazításon kívül a nézőhely s páholyok egészen újra alakítandók; a harmadik szerint a jelenlegi színház eladás mellett egy egészen új színház volna építendő az ugynevezett Trencsin-várban. A két első indítvány érett megfontolást érdemelt; a harmadikról szó sem lehetett. Azután indítványozza a felszólaló gróf, hogy a szükséges költségek előállítására ajánlják fel a földbirtokosok dézmkárpótlásuk egy tizedét, s kik ily kárpótlási joggal nem bírnak, kötelezzék magukat holtukig egy-két forint évi járulék pontos befizetésére. — Nem kételkedünk, hogy e szép indítvány általános viszhangra talál, s nemcsak Erdély, de Magyarország tehetőségei is örömmel áldozandnak ily nemzeties célra.

+ (A szebeni jogegyetem.) mint a „Kr. Ztg.“ írja, az erdélyi kormányzó Lichtenstein hg. 6 magassága közbenjárása folytán, valószínűleg ezentul jogtudori okleveleket is fog osztatni.

+ (Bukarestből) írják a „Napkeletnek“, hogy az ottani magyar szabók gyönyörű magyar öltönyöket készítenek az oláh katonaság számára. Maga Kuza herceg is készítettett magának magyar ruhát.

+ (Az időjárás.) A mult héten már oly enyhe napok jártak, hogy azt hittük, nyakunkon a tavasz, sőt találkoztak olyanak is, kik kálhájuknak is kitétek a szürét a szobából. Hanem a kik úgy siettek tudni e sokba kerülő vendégen, az egyszer aligha meg nem bánták hirtelenkedésüket, mert a hét vége felé kissé nagyon is csipős szelek álltak be, mire aztán szép mennyiségben hó is esett, öröme azon boldog lánykáknak, kik a márcziusi hóvizet mintegy szépítő szernek tartják. A hó harmadnapra eltűnt ugyan, de a lég még folyvást oly hideg, hogy karásonyra sem kívánunk hidegebbet.

+ (Furcsa figgelmestetés.) Az északamerikai Georgiában egy hidon ily fölírás olvasható: Senkinek sem szabad e hidon sebesen áthajtani; ki e tilalmat megszegi, ha fehér, 5 dollárnyi bírságot fizet, ha néger, huszonöt botütést kap. A büntetés felét a följelentő nyeri jutalmul.

△ (Olaszországban a regényes vidék Como taván) ritka tüneményt észleltek. Február 27-kén reggeli 6 órakor a víztükre emelkedni kezdett négy milánói ujjnyira s azután ismét leapadt. És ez emelkedés vagyis dagály és apály minden második perczen megújult. Így tartott ez tíz óra folyásig és a comoi öbölben az emelkedés néha a 18 milánói ujjat is elérte. E tünemény rendkívüli ugyan, de nem új, mert már Plinius emliti, hogy a Comon néha a dagály és apály mutatkozik, mint a tengeren.

+ (Egy eltűnt bolygó ellen nyomozó-levél van kibocsátva.) Hogy történt, hogy sem? nem tudjuk, elég az hozzá, hogy egy bolygó szőrin-szálán elveszett az égről. Nem csoda; az ég oly nagy, s az elveszett Daphne egyike a legkisebb bolygóknak. Luther csillagász ur Bilkből Düsseldorf mellett általános nyomozás eszközésére kéri föl a párisi csillagdat. A becsületes találó . . . vagy igaz! jutalom nincs kitűzve a találó számára.

+ (Márton ludja.) Hazánkban tán mindenütt a legregibb időktől fogva divatban van az ugynevezett Márton ludja; nem lesz tehát érdektelen tudni, honnan ered az általános szokás. Szent Márton, a kegyes harczfi, a keresztényi alázatosság és katonai vitézség eme példánya, legkivált azon történelmi adat folytán ismeretes, hogy midőn akarata ellen tourai püspökké választott, s e miatt elbujt, rejtékét néhány fecsegő, gágogó liba árulta el, mely bűnnek képletes engesztelésére a szent férfiú névnapján szokás libát, vagy az ugynevezett Márton ludját leölni s elkölteni.

+ (Ismét egy szép példáját említhetjük föl) a „K. K.“ után a hazafiúi ébredésnek a nemzet alsóbb rétegében is. Ugyanis Visa helység, mely épen most egy országos vakok-intézetének megalapítására gyűjtéseket kezdett, most 3 ft, 30 krt küldött be a fönnevezett szerkesztőséghez az erdélyi Múzeum-egylet részére. Ezen összeget 36 ottani felszabadult polgár a ref. egyház tagjai közül gyűjté össze, még pedig pénzök nem lévén, gabonáikat hordák össze derék lelkészök Kovács Zsigmond urhoz, ki azt pénzzé tevén, a

szerkesztőség után a választmányhoz beküldé. Örvendünk, hogy ily buzditó példák napról napra szaporodnak a két testvérhazában.

— (Hiradás Niertit Ferencz urnak Tatára.) Ipolysághoz 1 1/2 órai távolságra fekvő Palást helység Jalsó nevezetű erdejében egy, körülbelül 3 akós hordó nagyságu léghajó szállott alá a fák galyaira, melynek oldalain

„Franz Niertit Apotheker. Dotis 20/4“

„Ersucht um Aviso nach Dotis.“ és

„Gruss von Dotis.“

feliratok olvashatók. — Meddig tartott ezen léghajó fellengérezése, nem tudjuk, miután azt egy palásti erdőcsész — ki első bukkant rá, s első látásra meg is akarta lőni — folyó márczius 1-én már a fákra nyugodva találta. — Szabadjon itt megjegyeznünk, hogy Tatáról magyar köszöntést is kaphattunk volna, melyet ezennel e sorokkal viszonzunk. — Libertinyi József.

+ (Gyermekekről és nyomozás.) H. J. ur, kiről pár hóval ezelőtt a P. N. irta, hogy két éves fiát Eöttevény-Szigetből a nála szolgálatban volt Miklósy Erzsébet elrabolta, jelenleg Pesten van, hogy elveszett gyermekét maga is nyomozza, miután igen valószínű, hogy az orzó szökevény, bár más név alatt, most Pesten vagy Budán tartózkodik. Felebaráti kötelességet teljesítünk, midőn a közönséget ujjlag figyelmeztetjük ez ügyre. A nevezett nő mintegy 30 éves, szarvasi, evangélikus, hajadon, alacsony termetű, vékony képű és orru, ritka gesztenyeszin hajú, magyarul tótos kiejtéssel beszél; uttleve nincs. A kis fiu két éves, orra kissé hajlott s rajta vékony késvágás nyoma látható, termete nyulánk; magyarul gagyog. Az elkeseredett apa bistosittatja általunk gyermeke elrablóját, hogy bátran megtarthat minden egyebet, a mit tőle elvitt, csak gyermekét adja neki vissza. A ki utba igazítja s nyomra vezet, azt hálás szívvel s tőle telhetőleg megjutalmazza.

— (Egy pár hír Xántus János, Amerikában tartózkodó házánkfőről.)

Olaszaink emlékezni fognak azon irodalmi vitára, mely mult évben Xántus utazási munkáinak kiadási joga körül egy pesti könyvtáros s egy magán házánkfia közt kifejtett. Az utóbbi hírlapok és röpiratok után mindent elkövetett állított jogainak igazolására. Nem régiben ismét egy czáfolatot bocsátott a világba. Mi az ügytől és személyektől e téren igen távol állunk, de az olvasó közönségnek érdekében áll, végre tisztán látni e dologban s való és követelt jogok irányában határozott véleménynyel birni. — Győről veszszük a következő töredéket Xántus Jánosnak ott lakó anyjához intézett leveléből, mely a mily rövid, épen oly gyors felvilágosítást nyújt. A levél illető részében így ír Xántus:

„Mazatlan, Mexico dec. 29-én 1859. Kedves Anyám! Anyám leveleire térve először is megemlítem, miként kár lett volna Pr. . . röpirat-czáfolatát lemásolni, mert a mint posta-nyalábomat itten felbontottam, nem kevesebb mint 100 példányt találtam benne egy csomagban, és pedig bérmentesítve“) Pr. . . egy levele volt hozzá csatolva, melyben a „mélyen tisztelt, magas értelmű, és nagy lelki hazafi“ cím után azt mondja: hogy meg van győződve, miként czáfolata olvasása után igazságérzetre fogok térni, s neki meghatalmazást küldeni, hogy minden munkáimra mint kiadó működhessek. Együttal felkér, hogy néhány példányt megtarthatok magam számára a czáfolatból, a többit azonban küldjem szét az Amerikában tartózkodó magyar hazafiaknak stb; úgy látszik Pr. . . ur már csakugyan különös ember! mert a mint csomagra irt posta-számadásból látom, 11 ft 85 krt fizetett a bérmentesítésért, egyedül, hogy nekem friss puskatöltést küldjön!“

Ez, ugy hisszük, elég világos. Végre győri tudósítónk még azt írja: „Xántus, mint anyjához irt leveléből kitetszik, még e nyáron szándékozik egy pár hónapra hazajőni, s így mi győriek leszünk oly szerencsések, őt hosszabb ideig tisztelhetni, — minthogy édes anyja Gyula öcsésével jelenleg Győrben tartózkodik.“

+ (Ha vidéki ember Pestre jő,) méltán elcsodálkozik azon, hogy akármerre tekint, szeme (főleg télen) mindenütt farakásokon akad meg, melyeket az utcán fűrészelnek és vágnak fel. Tagadhatlan, hogy ez egyike a nagyobb kellemetlenségeknek, melyek a fővárosban tapasztalhatók. E nem szép, de kikerülhetlen szokás miatt nem ritkán a járókelők lábai is veszélyben forognak. Ily eset fordult elő legközelebb a hatvani-utcában, hol egy vidéki fiatalember épen akkor akart egy ily farakás mellett elhaladni, midőn az érdeemes favágó urak a feldarabolt fát a pinczelyukon bedobálták, mikor is néhány fölmarkolt hasábot úgy dobtak a lábaszárához, hogy nem sok hiba volt elesésének. Szerencséje, hogy nem volt pipaszár-lába, különben aligha kezében nem kellett volna haza vinnie.

○ (A vízvezetés ügye Eperjesen.) Eperjesen a városi előljárásság több szakértő és ügybarát véleményét kihallgatva, a mult nyáron is már több-nemű kutatást rendelt meg a vízvezetés ügyében s végre a fölmerülő alapos okoknál fogva elejtven az ugrókutforrás indítványát, a forrásviznek a városba vezetését létesíteni elhatározá, továbbá a Torczát és malomárkot is szabályoztatni fogja. Tehát Eperjesnek előbb lesz vízvezetése, mint Pestnek, hol mi tán egész életünkön át iszszuk a pesti, mocsár alapu kutak meszes, poshadt vizét, mely szakadatlan forrása elszámálhatlan nyavalyáknak.

○ (Hús tánczvigalom.) Steierország egy helységében a parasztok egy jó nagy része tánczvigalmat akart tartani a korecsma termében; de épen mikor már a gyertyákat meggyújtani akarták, többen kívülről minden ablakot beverték. A parasztok azonban azért e miatt nem hagyák zavartatni magukat; ettek, ittak, tánczoltak kivilágos virradtik a bevert ablaku s így hús teremben, bár odakint a hideg 15 fokra hágott.

○ (A marhavész.) Pozsony legközelebbi kerületében kiütött; az illető hatóságok megtették minden intézkedést tovább terjedésének gátlására.

SAKKJÁTEK.

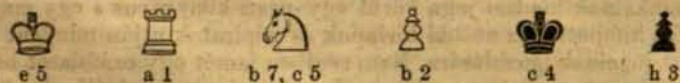
4-ik sz. játszma. — Páris és Pest közt 1843-ban.

Nem lesz érdektelen, ha közöljük azon két játszmát, melyet a pesti és párisi sakktársulatok ezelőtt 17 évvel egymás ellen játsztak. A betétel egyik egyik részről 1250 frank (500 pforint) volt, oly kikötéssel, hogy ha valamelyik játszma döntetlen (remis) maradna; az összeg a másikat nyerő leendő. — Az egyik játszmát Páris, a másikat Pest nyitotta meg; azonban mindkettőben Pest maradt diadalmas.

Világos (Páris).	Sötét (Pest).	Világos (Páris).	Sötét (Pest).
1) e2 — e4	e7 — e5	21) f3 — g4:	Hg3 — e4:
2) Hg1 — f3	Hb8 — c6	22) Vc2 — g4:	Hb8 — d7
3) Ff1 — c4	Ff8 — e7	23) b2 — b3	Vb6 — f2+
4) 0 — 0	Hg8 — f6	24) Ve4 — g2	Vf2 — e1
5) d2 — d4	d7 — d6	25) Fc1 — b2	Fg7 — g5
6) d4 — d5	Hc6 — b8	26) Hb1 — d2	Fg5 — f4+
7) Fc4 — d3	0 — 0	27) Kh2 — h3	Ve1 — e3+
8) h2 — h3	c7 — c6	28) Hd2 — f3	Ff4 — e5:
9) c2 — c4	c6 — d5:	29) Fb2 — e5:	Hd7 — e5:
10) c4 — d5:	Hf6 — e8	30) Ba1 — e1	Ve8 — f3:
11) Vd1 — c2	g7 — g6	31) Vg2 — f3:	He5 — f3:
12) Hf3 — h2	He8 — g7	32) Be1 — e7	Ba8 — f8
13) f2 — f4	f7 — f5	33) Be7 — b7:	Bf8 — f7
14) f4 — e5:	Vd8 — b6+	34) Bb7 — b8+	Kg8 — g7
15) Kg1 — h1	Hg7 — h5	35) a2 — a4	Kf7 — f6
16) Bf1 — f3	f5 — e4:	36) a4 — a5	Kg6 — e5
17) Fd3 — e4:	Bf8 — f3:	37) a5 — a6	Ke5 — d5:
18) g2 — f3:	Fc8 — h3:	38) b3 — b4	Hf3 — e5
19) Hh2 — g4	Hh5 — g3+	39) g4 — g5	He5 — c6
20) Kh1 — h2	Fh3 — g4:		

S a sötétnek nyernie kell.

9-ik sz. feladvány. — Willmers Rudolftól (Bécsben).



Világos indul a negyedik lépésre matot mond.

A 5-ik számú feladvány megfejtése.

(Báró Meszéná Istvántól.)

Világos.	Sötét.
1) Bf5 — e5+	f6 — e5:
2) Bh5 — e5+	Ke4 — e5:
3) Hh6 — g4+	Ke5 — e4
4) f2 — f3+	

Helyesen jelezték meg: Pesten: Végh Kálmán, Lustig Zsigmond, Gulácsy Kálmán, Steiger Gyula, Zoltán Géza, Engel Imre. — A szadányi előfizetők. — Kalocsán: Salamon László. — Cegléden: Reisinger Imre. — Gladán: Kiss Andor. — Sárban: Gr. J. — Szombathelyen: Horvát Boldizsár. — Fegyverneken: Weisz A. — Keszthelyen: D. P. Farnason: Sarkadi Tihamér. — Léván: Ráfael. — Gyöngyösön: Pongrácz Bonó. — Hold-M.-Vásárhelyen: F. Ö. — Kolozsvárt: Törpényi Lajos. — Jánosiban: Keszler István és Barnabás. — Ogyánban: Polgár Károly. — Nyir-Bátorban: Rosenberg M. — Szabadszálláson: Rozsnyay Mátyás. — T.-Sz.-Miklóson: Frankl A. — T.-Kanisán: Szegő Géza. — Lublón: Raiz M. — Sz.-Fehérvárt: Cselkó György. — S.-A.-Ujhelyen: Karosa Endre. — Sz.-Mihályon: Szalai Sándor. — Galsán: Sass Lajos. — T.-Ujlakon: Nagy Ildi Ferencz. — Bécsben: Szily Kálmán. — Csákváron: Göllner Frigyes. — Csongrádon: Keller Lajos. — Andráshelyen: Majláth Béla. — Kis-Turon: Ruttkay Mór. — Veszprémben: Fülöp J. — Sárospatakon: Szivos Mihály.

Rövid értesítések: S.-A.-Ujhely: Karosa Endre. Véglegesen is az eddig használtakat fogadtuk el. Az új küldeményt várjuk. — Adony: K. V. A beküldött négyféle megfejtés közül talán épen az otthon maradt ötödik a valódi. — Csongrád: Keller L. Mind a feladvány mind a megfejtés hibátlan; de ön állítja hibásan a h 2-ön álló gyalogot h 3-ra. Ha a sötét Kg5 — f4-re megy: Hd4 — c2 azonnal matot ad. — Sz.-Fehérvár: Cselkó Gy. Az önmaguknak nem vagyunk barátai. — Fegyvernek: Fr. J. Hibás, mert nem is említve, hogy benne szükségtelenül két sötét futár szerepel, Be3 — d3 huzással már a második lépésre mat. — Less: b. Meszéná I. Az előbbi levelet nem kaptuk. Az új küldeményt köszönettel vettük. — Veszprém: Fülöp J. Az egyes kérdésekre jövő alkalommal válaszolunk. — Sárospatak: Szivos M. A sakktól illető minden közlemény szintén a V. U. szerkesztőségéhez czimzendő.

Színházi napló.

Péntek, márcz. 9. A pestbudai hangszegyleti zenede javára, Reményi Ede ötödik hangversenye. Ezt megelőzte: „Az én csillagzatom“ című egy felvonásos vígjáték, Scribetől. A rövid, de kissé kelletlen túl nyújtott vígjáték előadása jól ment, a szerepek mind jó kezekben lévén. Ezután a zenekar Mozart „Varázsesít“-jének nyitányát játszta el, nem egészen kielégítőleg. Reményit, ki rendkívüli ügyességet, tüzet és érzést tanúsító játékaival ezutal is nagy lelkesedést, s többször bámulatot gerjesztett, kiléptek a nagy-számú közönség zajos tapsokkal és koszorúkkal fogadta. Hollós-K.-n is méltán osztozott az est diadalában Reményivel.

Szombat, márcz. 10. Doppler Károly javára, új szereposztással először: „Bál-é.“ Opera 5 felv. Zenéje Aubertől. Rég nem hallott, ritkaság zenéjű opera, sietett is a közönség a nem mindennapi élvezetben részesülni. A tánc-kedvelők is meglelték az ő örömeiket a változatos táncgyűvelegben.

Vasárnap, márcz. 11. Másodszor: „A kupecz.“ Eredeti népszinmű 4 felv. Szegfi regényéből szerzette Benkő K. Az új darab ezutal tetemesen megrovidítve s némi módosításokkal került színre. Ezt mindenestre elismerésre méltó érdemül rójuk fel neki. Egyébiránt maradt még benne elég, a mi nagyon is tiszteletes távolban áll a dicsérettől. Mint egész, arról tesz tanu-

ságot, hogy nem könnyű feladat, jó népszinművet írni — kivált regényből. Ugy vettük észre, mintha a szereplők ezutal kevesebb kedvvel játszottak volna, mint első alkalommal. Egyik másik részéről egy kis akadozást is tapasztaltunk; a karének pedig nagyon is harmoniátlan volt.

Hétfő, márcz. 12. „Egy siker bukása.“ Eredeti vígjáték 3 felv. Irta Dobsa Lajos.

Kedd, márcz. 13. Himrényi Ferencz urnak, a braunschweigi hercegi operaszínház első tenoristájának első fölépteül: „Mártha vagy: a richmondi vásár.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerző Flotow. A vendégművész nagyobb sikert aratott, mint a minőt remélni mertünk. Hangja erős, tiszta s kellemes, magasabb hangjai is jól kiállják a kritikát, mentek az ötötéstől; szóval, a közönség ez első fölépéssel meg volt elégedve, mit azáltal tanusított, hogy a vendégművész többször kitapsolta. Az est főgyönyörét Hollós-L.-nének köszönhetjük, ki a darab néhány szép áriáját oly kedvesen énekelte el, hogy a lelkünk is emelkedett hallatára. Közönség oly nagy számmal volt jelen, miszerint sokan a kissé megkésztettek közül boldogoknak érezték magukat, hogy az ajtók függönyei mögül fejüket félig bedughatták.

Szerda, márcz. 14. Reményi Ede bucsu-hangversenye. Ezt megelőzte, ujonnan színre hozva, először: „Fiatalkeresztanya.“ A színlapon elfelejtették kitenni, hogy kicsoda, tragédia-e vagy ballet, — pedig csak vígjáték. Az sem volt kitéve, hogy hány felvonás, és hogy ki írta. — Reményi a saját szerzeményű „Concerto“, „Velencei carneval változatai“ s még egy pár más darabon kívül, előadta nagy tetszés közt a) „Télen nyáron pusztán az én lakásom“, b) Jegenyefa tetejében“ s „Vékony deszkakerítés“ népdalokat. Volt kinja a tenyereknek, a hirneves hegedűs maga is beleunhatott abba a sok elő- és visszasetálásba, mire a szünni nem akaró tapsok kényszeríték. Reményi légközelebb vidéki körutját fogja megkezdeni.

Csütörtök, márcz. 15. „Szekely leány.“ Eredeti opera 3 szak. Huber Károlytól.

Szerkesztői mondanivaló.

4984. **Ó-Torda.** Pandák Dániel urnak. Kiadónkivatalunk a legjobb akarat mellett sem képes a P. U. ez idei első 7 számát megküldeni, miután azok teljesen elfogytak. Az elkészített előfizetők e körülményről annak idejében értesítettük. A V. U.-ból még néhány teljes számú példány kapható; de a P. U.-ból, melyeknek tartalma inkább van időhöz kötve, kezdettől fogva a szükséges felül kevesebb példányt nyomathattunk. A beküldött előfizetési összegnek az el nem küldhetett számokra eső része későbbi szakra fog betudatni.

4985. **Uj-Pest.** E. M. A közölt kérdésekre csak akkor fogunk válaszolni, ha a tűz- és vízellenes mázról a feltalálótól bővebb felvilágosítást és felhatalmazást fogunk nyerhetni.

4986. **Temesvár.** O. P. A vidéki közleményt egyéb tárgyaink sürgetősb volta tartóztatá vissza. Közlhető része adatni fog.

4987. **Kis-Csalomja.** A szétküldendő példányokat az illetők közt kiosztottuk s külön lapokban olvastuk is azok megemléztését. A fennmaradt 15 példányt a megbízottak adtuk át.

4988. **N.-Várad.** H. K. A kérdés nem az: díjazás-e vagy nem? hanem alkalmas-e a közlésre vagy nem? Ha igen, akkor az első magától értetik. Tudják önök, hogy minap már tettünk néhány kisebb kísérletet, de bizony — mi tagadás — az eredmény nem volt a legkedvezőbb. Van azon, különben sok technikai ügyességgel írt cikkeknél valami baja, a min nem lehet segíteni: a színtelenség, czéltalanság. — A lapot megrendeljük.

4989. **Hazat vettem, nem fizettem.** Az eset nem hírlapba, hanem törvényszék elé való. A károsodottaknak ott kell panaszt emelni.

4990. **Üdvözlét Kazinczy-nak.** Nagyon elkésett; ujat sem mond. A jó akaratot teljesen méltányoljuk.

4991. **Bécs.** Pataky J. A pesti általános mű- és régiségkiállítás 1861-re (nem 1860-ra) van tervezve. Az engedély megnyerése után bővebb programot fog közzétetni.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	☉ Nap-kelet nyug.	☾ Nap-kelet nyug.	Izraelit. naptár	☾ Hold-kelet nyug.
	Márcz. (6)	Márcz. (6)	6. p.	6. p.	Shebat	6. p.
18 Vasár.	64 Sánd. Ed.	GSándor	6 B 2 Bajt	6 9 6 8	24	4 30 2 6
19 Hétfő	József	József	7 Chersonin	6 6 6 10	25 Joram	4 48 3 12
20 Kedd	Joach. Claud.	Alexand.	8 Theophil	6 5 6 10	26 Izaiás	5 6 4 16
21 Szerda	Benedek	Bene.	9 40 vert.	6 4 6 11	27	5 22 5 28
22 Csütörtök	Octavian	Lea özv.	10 Kodrat	6 3 6 11	28 Ant. r.	5 38 6 27
23 Péntek	Otto. Aquilla	Otto Vict	11 Sopron	6 1 6 13	29 (visz. v.)	5 52 7 34
24 Szomb.	Gábor főan.	Gábor	12 Theophan.	5 59 6 15	1 Nis. S.	6 10 8 42

Holdnegyed: ☉ Ujhold 22-én 3 óra 12 perczkor délután.

TARTALOM.

Popovics Vazul (arckép). — A házasság. Medgyes L. — Egyes kiszakasztott lapok a történet könyveiből. II. Kezy Domokos. Papp Zs. — Fehérhegyesi utiképek IV. (folyt., képpel). — A nagymihályi kastély és uradalom (képpel). — Kazinczy Ferencz egykorúja Amerikában (képpel). Barsi J. — Bocca di Cattaro (képpel). — Tárház: Kakas Márton levelei 122. — A m. Akadémia palotája. Adakozás a Kazinczy-alapítványra. Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedelem. Mi újság? Sakkjáték. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Melléklet: Előfizetési fölhívás a „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ 1860-ik évi április-június évnegyedi és április-december három évnegyedi folyamára.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)

A Kazinczy-alapítvány.

(Polytár.)

77. Méltóságos báró Kemény István ur beküldött Kolozsvárról 108 ft 29 krt; ehhez hozzá járultak: Ifj. b. Kemény István 10 ft, ifj. b. Kemény Istvánné 10 ft, Gyarmati Soma 4 ft, Mikes Árpád 5 ft, Miksai Miklós 5 ft, Bartha Lajos 3 ft, Eperjesi László 3 ft, b. Bánffy Ferenczné 5 ft, Szaboszlai György 2 ft, Balás István 2 ft, dr. Ötvös 2 ft, Csike István 1 ft, valaki 1 ft, Horváth Lajos 1 ft, Török István 1 ft, Köbless Miklós 1 ft, Molnár Lajos 1 ft, Pap 1 ft, Biró P. 2 ft, Kólosi János 1 ft, Teleky József 1 ft, Elekes György 1 ft, valaki 1 ft, Jany Zsigmond 2 ft, Szébeni Ferencz 2 ft, Barczay Ákos 2 ft, Zudor Ferencz 1 ft, Istvánffy Pál 30 kr, Szőlös Miklós 30 kr, Deák Ferencz 50 kr, Butyka Lajos 20 kr, Csetri Elek 1 ft, Paal Imre 3 ft, Makray Sándor 1 ft, Fejér József 1 ft, Tomtsány Döme 2 ft, Virágh Ignác 1 ft, Deák Farkas 50 kr, Magyar Gábor 30 kr, Rapelter Mih. 21 kr, Polák József 50 kr, Scharlach Karolina 1 ft, Verzár Rud. 1 ft, Bacilla Elek 45 kr, Benedekffy Pál 25 kr, Kólosi György 40 kr, Váci Eszter 50 kr, ifj. Butyka Lajos 20 kr, Zudor János 20 kr, Blási János 40 kr, Pontze Sámuelné 40 kr, Balog József 30 kr, Csáky Zsuzsanna 20 kr, Franz Nossak 20 kr, Ekkard Ferencz 20 kr, Szőke János 20 kr, Molnár Sándor 20 kr, Fekete Amália 40 kr, Székely József 30 kr, Pallos Árpád 50 kr, Péterfi László 20 kr, Vársárhelyi Péter 20 kr, Nyirő Amália 50 kr, Nyirő Ferencz 50 kr, Vársárhelyi Komáromi Klára 20 kr, dr. Székely István 1 ft, Tankó József 50 kr, Apáti Károly 30 kr, Kovács György 13 kr, Apáti Ádám 15 kr, T. Klára 50 kr, Zudor Ákos 25 kr, Zudor Róza 25 kr, Követsy József 1 ft, Követsy János 30 kr, Csóka Miklós 1 ft, Butyka Dániel 20 kr, Mikóvinyi Károly 1 ft, Farkas Ádám 1 ft, Tancos István 1 ft, Fábán Anna 1 ft, Szögyényő 3 ft, Bargsay Ákosné 3 ft. Összesen 108 ft. 29 kr.

78. A „Vasárnapi Ujság“ szerkesztőségéhez küldettek: A nagyváradi polgári lövölde tagjaitól Mezey Mihály főlovászmester által 10 ft, kereskedői segédkar Selmeczről 25 ft, Horváth József és többen Csurgóról 15 ft, Papp Zsigmond ur gyűjtése Baján 1 db arany s 50 ft, könyvtári tagok Gyomárról 21 ft, Juhász Lajos küldése Gyomárról 14 ft 50 kr, Németh Antal és Czeke Mihály által Kőszegről 6 db arany s 100 ft, melyhez járultak (az alatti jegyzék szerint): Mihalovics János ur által Kun-Félegyházáról 154 ft, Téglásy András ur által Korláthról 12 ft, Nagy Lajos ur által Nagy-Kun-Madarsáról 108 ft, Csikai Imre ref. lelkész ur által Duna-Veséről 46 ft, Japán Spissich Sándorné Vönöczkről 1 db arany, Spissich László 1 db arany, Kutasy Ferencz ur által Bodajkról 42 ft, Boronkay Béla ur által Verebelyről 49 ft, Tenkei olvasó-egylet 25 ft, Végh Andor Tiszabegről 1 ft, Saly Ákos Komáromból 3 db arany. A jan. 26-án Putnokon tartott táncszövegélme jövedelme: beküldve Szepessy Gusztáv és Nesztrovics urak által 23 ft, Pap Károly jegyző gyűjtése Mohárról 35 ft 40 kr, melyhez járultak (a alatti jegyzék szerint). — A Vasárnapi Ujság szerkesztője Pákh Albert ur által, a fentebbiek szerint, beszolgáltatott összesen első ízben: 730 ft 90 kr és 12 db arany.

79. Kőszegről beküldetett 100 ft és 6 db arany; hozzájárultak: Bubics Ede 1 ft, Molnár 1 ft, Remete József 3 ft, Remeténé 1 ft, Hrabovszky család 5 ft, Czeke József 2 ft, Kisfaludy Lajos 2 ft, Fehérpataky 1 ft, Czeke Mihály ifj. 2 ft, Németh Antal családjával 5 ft, Dávid Gusztáv 2 ft, Veretessy Imre 2 ft, Michaelis Izidor 1 ft, Fábianus Gusztáv 1 ft, Radich 1 ft, 5 kr, Györfy 2 ft, 10 kr, Becker János 2 ft, 10 kr, Kania József 1 ft, Nikodem János 1 ft, Szalay János 20 kr, Vass Antal 1 ft, 5 kr, Kehr Károly 20 kr, Ecker Károly özvegye 2 ft, Kubovich Lajos 1 ft, Fűh Kálmán 1 ft, Schneller Vilmos 1 ft, Waisbeker József 1 ft, Herzfeld Samu 3 ft, Boros örnagy 1 ft, Strehle Ferencz 1 ft, Beély Fiedel sz. benedeki házfőnök 3 ft, Holler Engelbert 1 db arany. Ráffenczeder Ágoston 1 ft, 5 kr, Strommer Gál 1 ft, 5 kr, Witzmann Gyula 1 ft, Gaal József 5 ft, 25 kr, Ferenczy János 1 ft, Freyler Tódor 2 ft, Chernel Kálmán 2 ft, Bezeredy György 2 db arannyal. Németh István 1 ft, Schey Károly 5 ft, Schey Sándor 5 ft, Alber András 1 ft, Sipkovich Mihály 1 ft, Salamon Zsiga 5 ft, Stegmüller János 1 ft, Paumstingl János 1 ft, Ivánkovich család 10 ft, Gr. Festetics Sándor 3 db arannyal. Chernel Ferencz 1 ft, Kovjanek János 1 ft, Nagy József 20 kr, Gesell Samu 1 ft, Kiegészítésül a gyűjtőktől 1 ft. 75 kr.

79. Moha fehérmegyei községből beküldetett 35 ft, 40 kr. hozzájárultak: Pap Kár. jegyző s tanító Moha 2 ft, Pénzes János lelkész Moha 2 ft, Kalmár Péter bíró Moha 2 ft, Pénzes Péter földmives Zámoly 1 ft, Polyányi István földmives Moha 1 ft, Moharos János kovács m. Moha 1 ft, Kalmár Márton kurátor Moha 2 ft, Mohai helvét hitű kisgyülekezet 1 ft, Pongrácz János kereskedő Moha 1 ft, Pap Gusztáv segédtanító Moha 1 ft, Pongrácz Mária jegyzőné Moha 1 ft, Kalmár Mihály földmives Moha 3 ft, Juhász József földmives Csurgó 1 ft, Polyányi János földmives Moha 1 ft, Braun Lipót szatócs Moha 50 kr, Rácz Márton földmives Moha 1 ft, Stern Henrik szatócs Moha 50 kr, Kaposi Péter molnár m. Moha 1 ft, Oder Ferencz földmives Moha 30 kr, Tóth András földmives Moha 40 kr, Esztergál János földmives Moha 1 ft, Mészely Sándor földmives Moha 1 ft, Szabó István földmives Moha 1 ft, Réger Sebestyén földmives Moha 20 kr, Ifj. Simli József molnár m. Moha 2 ft, Szabó József földmives Moha 2 ft, 50 kr, Listár Péter földmives Moha 1 ft, Tóth István földmives Moha 1 ft, Balog János földmives Moha 1 ft, Polyányi István földmives ismét, Moha 50 kr, Márton János földmives Moha 50 kr.

80. N. Urbanovszky Jusztin törv. elnök ur beküldött Kecskemétről 207 ft, 10 kr; melyhez hozzájárultak: Urbanovszky Jusztin 30 ft, Kis Miklós 10 ft, Id. Hajós József 10 ft, Ferenczy László 5 ft, Id. Főrián György 5 ft, Ferenczy Gergely 5 ft, Reviczky István 10 ft, Szeles 4 ft, Ifj. Főrián György 2 ft, Főrián Károly 2 ft, Szeles Ferencz 2 ft, Horváth György 5 ft, Deák Lajos 2 ft, Ferenczy Ádám 2 ft, Sigray János 5 ft, Szabó György 3 ft, Horváth János 5 ft, Szél Mihály 1 ft, Fektor József 10 ft, Horváth Döme 5 ft, Hajagos Illés 5 ft, Gyenes Imre 1 ft, Milhoffer István 3 ft, Deák László 2 ft, Dékányi Mihály 1 ft, Szeles György 2 ft, Tihanyi Béla 1 ft, Lankheiner József 2 ft, Gömbös Flórent 1 ft, Strob 1 ft, Kostán 1 ft, Stettner Tamás 1 ft, Varga Imre 1 ft, Szabó Lajos 1 ft, Karika 2 ft, Hübsehl 1 ft, Poor Sándor 1 ft, Szabó Albert 5 ft, Valkovszky Endre 5 ft, Baromilaky Sándor 1 ft, Kiss Mihály 2 ft, Hornyk János 2 ft, Keresztes János 1 ft, Daray Dániel 1 ft, Liptay Gyula 5 ft, Kún György 1 ft, Machik Lajos 2 ft, Posta 1 ft, Gál 2 ft, Say 2 ft, P. 2 ft, 10 kr, Borcsiczky Flórian 1 ft, Steinbach István 7 ft, Nagy Károly 4 ft, Thuróczy György 1 ft, Vecsey Sándor 2 ft, Marinkits Mihály 1 ft, N. N. 1 ft, Demian István 1 ft, Tornay Pál 2 ft, Miller Ferencz 2 ft, K. József 2 ft, Aranyossy Kálmán 1 ft, Összesen 207 ft, 10 kr.

81. Főt. Purgstaller József ur beküldött Pestről 43 ft; ehhez hozzájárultak: Purgstaller József 5 ft, Horváth Cyrill 5 ft, Nagy Márton 2 ft, Lutter Ferdinánd 2 ft, János 2 ft, Polák Ede 2 ft, Polák János 2 ft, Málk Vincze 2 ft, Nicolini Alajos 2 ft, Jancsik Ede 2 ft, Beck Ágoston 2 ft, Szepesi Imre 5 ft, Hindy Mihály 2 ft, Ujváry János 2 ft, Trautwein János 2 ft, Szabó Adolf 2 ft, Ribianszky Adolf 2 ft. Összesen 43 ft.

82. Főt. Fábán Ambrus ur Sopronból küldött 10 ft; melyhez adtak: Matuskovich Polikarp 2 ft, Hollósy Jusztin 2 ft, Vágács Caesar 1 ft, Lóskay Jeromos 1 ft, Fábán Ambrus sz. Benedekrendű magyar hitszónok 1 ft. Összesen 10 ft.

83. Na. főt. Lipcsey György ur küldött Kassáról 20 ft; ehhez adtak: N. N. 2 ft, Sz. F. 2 ft, Kr. J. 1 ft, S. A. 1 ft, P. F. 1 ft, W. János 1 ft, O. J. 2 ft. Lipcsey György 10 ft. Összesen 20 ft.

84. N. Tallián Sándor ur küldött Szegzárdról 10 ft, 25 kr; melyhez adtak: Flatt 1 ft, Bogyay János 1 ft, Ujfaluzy Lajos 1 ft, Hőgyész 1 ft, Döry Mihály 1 ft, Markoss 1 ft, Nagy József 1 ft, Pigay Ferencz 1 ft, Papp Lajos 3 ft, Békesy Károly 1 ft, Hajdecker Károly 1 ft, Főglein Mihály 1 ft, Angyal Gábor 1 ft. Tallián Sándor 10 ft. Összesen 15 ft.

85. Szilágyi Sándor ur beküldött Nagy Kőrösről 300 ft; melyhez adtak: Sanásky Gedeon 1 ft, Deák József 1 ft, Varga János 1 ft, Szabó Károly 1 ft, Mészáros Zsigmond 1 ft, Jalsoviczky Károly 1 ft, Nyári László 1 ft, Beretvás Farkas 1 ft, Farkas Balázs 1 ft, Vaikó György 1 ft, Gubody Gedeon 1 ft, Agró Balázs 1 ft, Szentes János 50 kr, Hegedy Ferencz 1 ft, Nagy Gáspár 1 ft, Vaikó János 1 ft, Fitos Ambrus 1 ft, Vaczkó Antal 1 ft, Hosszu Sándor 1 ft, Esser Károly 1 ft, Farkas Elek 1 ft, Farkas László 1 ft, Dömötör 1 ft, Báthory István 1 ft, Kalotza Miklós 1 ft, Mocsy László 1 ft, Papp Imre 1 ft, Fitos Ferencz 1 ft, Sánta Lajos 40 kr, Doboz Lajos 1 ft, Fodor Lajos 50 kr, Vladár Ferencz 50 kr, Kovács János 50 kr, Varga János 1 ft, Katona János 1 ft, Borostyán Sándor 1 ft, Losonczy László 1 ft, Nagy László 1 ft, Fazekas Lajos 50 kr, Gazdag Ambrus 50 kr, Nagy József 70 kr, Weiss János 1 ft, Ballagi Károly 70 kr, Duzs Sándor 50 kr, Szabó Imre segédszolgabíró 1 ft, Magyar Sándor 50 kr, Szivos Mózes 50 kr, Báthori Gábor 2 ft, Molnár Gedeon 1 ft, Czúcz János 1 ft, Mészáros Gerson 1 ft, Hann Jakab 1 ft, Beretvás Albert 1 ft, Radány Frigyes 1 ft, Szarka Mihály 1 ft, Szalay József 1 ft, Sigray Márton 1 ft, Mocsy György 3 ft, Kovács Zsigmond 1 ft, Ács József 1 ft, Kovácsnay Zsiga 50 kr, Hoffmann Ignác 50 kr, Szalay Pál 1 ft. A nagykörsi ref. főgymnasium V-ik osztálya 1 ft, 96 kr, Nagy Gusztáv VI-ik osztályu növendék 1 ft, Dömötör János VI. osztályu növendék 50 kr, Fazekas Lajos tanár által a gymnasium előkészítő osztályában: 2 ft, A főgymnasium VII-ik osztálya 4 ft, 40 kr, A főgymn. V. oszt. uolag 1 ft, 35 kr, Dr. Károlyi Sámuel 1 ft, Katona László által 50 kr, Dr. Lengyel Dániel 1 ft, Ács Janka 1 ft, Kovács Mari 50 kr, Helmezy Mari és Magyar Mari 70 kr, Magyar Károly 1 ft, Bessenyei Ferencz VIII-dik oszt. növendék 1 ft, Molnár József VI-ik osztályu 1 ft, Wallenstein Mór VIII. osztályu 1 ft, A főgymn. VIII. osztálya 11 ft, 80 kr, A n.-körsi képezdei növendékek 6 ft, 50 kr, A n. körsi izraeliták kávéháza 2 ft, A főgymnasium VIII. osztálya ujabban 1 ft, 50 kr, Vajka Pál 1 ft, Kenessey Lajos 1 ft, A n.-körsi fiúiskolák tanítói 4 ft, 62 kr, Arany János 10 ft, N.-Körös város közönsége 100 ft, Vajda László 1 ft, Szép Lajos 50 kr. Az 1859. dec. 11-én Szilágyi Sándor által rendezett Kazinczy-ünnepély tiszta jövedelme 75 ft, 87 kr, Kalotza Balázs 2 ft, Mocsy György ujabban 2 ft, Trummer Antal s mások 1 ft. Összesen 300 ft.

86. Szinovács György ur beküldött 420 ft, melyhez járultak: Pap Antal 5 ft, Kiss Jakab 5 ft, Nyiry Jós 5 ft, Burián János 5 ft, Zsigmond Károly 1 ft, Regner Tivadar 5 ft, Czigler Sándor 5 ft, Barna Ferencz 5 ft, Illés Francisca 2 ft, Legrády Sándor 5 ft, Tétényi István 2 ft, Pázmány Elek 1 ft, Szilágyi Sándor 5 ft, Liszy István 2 ft, Demeter Ignác 2 ft, Grünfeld Vilmos 2 ft, D. Reimann 2 ft, Mihalkovics János 5 ft, Medetz József 5 ft, Guba János 3 ft, Gánóczy Flóris 2 ft, Funták Sándor 2 ft, Ehrlinger Péter 2 ft, Barabás Dániel 5 ft, Haris Sándor 5 ft, Seregi Jós 5 ft, Morlin Imre 2 ft, Tury István 5 ft, Sturm Ede 5 ft, Schwach József 2 ft, Kralovanszky György 5 ft, Vasekó Endre 2 ft, Saller 1 ft, Czimmermann 5 ft, Schmidt

Titus 2 ft, Szontágh Kálmán 2 ft, Lőrincz 2 ft, Károlyi 5 ft, Lenhossék György 10 ft, Primayer János 2 ft, Markó 2 ft, Soltész 5 ft, Dr. Isépy Viktor 1 ft, Dr. Schwenberg 2 ft, Dr. Eisert Otto 1 ft, Wandler 3 ft, Szilvássy László 2 ft, Zsigmondy Pál 5 ft, Dr. Goldstein Simon 3 ft, Dr. Baacsák Pál 2 ft, Horváth Ignác 2 ft, Lombay Imre 10 ft, Kovács László 3 ft, Rappel Béla 4 ft, Baranyi Frigyes 5 ft, Raskó János 4 ft, Antman József 10 ft, Szénóner József 2 ft, Szabó János 5 ft, 25 kr, Busbach Péter 3 ft, Daray Imre 2 ft, Paksy Lajos 5 ft, Jordán József 5 ft, Agarasztó Miklós 5 ft, Gschwind Mihály 10 ft, Valther Gyula 5 ft, 25 kr, Csengey Endre 5 ft, Kisskó János 3 ft, Csepessányi Béla 5 ft, Jósza Ferencz 3 ft, Küröz János 2 ft, Hollóligethy Ferencz 1 ft, 5 kr, Poor 1 ft, 5 kr, Már Lajos 2 ft, P. — 3 ft, Rác Pál 1 ft, Szalay Alajos 1 ft, Hartmann Radó 5 ft, Wrochowszky Sándor 5 ft, Pinterics 2 ft, Repászky Dániel 10 ft, Muttvánszky István 3 ft, Emei János 5 ft, Körmendy István, telkes gazda 2 ft, Dr. Grünwald Róbert 3 ft, Rupp György 10 ft, Horváth Ferencz 2 ft, Balassa István 5 ft, Klözel Jakab 2 ft, Suhajda János 1 ft, Francisci Kázmér jogtudor 1 ft, Clémentis Gábor 1 ft, Lázits Péter 2 ft, Kocsiss Ignác 2 ft, Bottlik Mihály 2 ft, Moravchik Gyula 5 ft, Aich Nándor 2 ft, Romlaky Ede 4 ft, Lomniczy Endre 10 ft, Hyross 2 ft, Lippert 3 ft, Fadyas Gusztáv 5 ft, Jámor László 2 ft, Patay Pál 2 ft, Hlovik Adolf 1 ft, Murgu 2 ft, Guthy Elek 3 ft, Herzberg Simon 5 ft, Ehrlich 5 ft, Kralovanszky István 10 ft, Szeredy János, jogtudor 2 ft, Bellaugh József 5 ft, Szinovác György 5 ft. Összesen 420 ft.

87. *Egressy Sámuel* ur által Pesten: Egressy Sámuel 10 ft, Végh Ignác 5 ft. Összesen 15 ft.

88. *Peregriny Elek* intézetének növendékei Pesten: Baros Dienes 1 ft, Bartók Kálmán 50 kr, Fejér István 2 ft, Fodor Kálmán 50 kr, Gyergyánffy Ferencz 1 ft, Gyergyánffy Kálmán 1 ft, Gottesmann Adolf 1 ft, Gottesmann Jenő 1 ft, Gottesmann Rudolf 1 ft, Huszár Imre 1 ft, Janitsáry Sándor 1 ft, Jory Lajos 1 ft, Jankovits Ottó 2 ft, Kállay Ákos 2 ft, Kállay Gusztáv 2 ft, Kohanovszky György 50 kr, Kohanovszky Pál 50 kr, Kovács Ákos 1 ft, Lits Gyula 1 ft, Lenkey Károly 50 kr, Markovits Kálmán 1 ft, Markovist Sándor 1 ft, Ney Aladár 1 ft, Noszlópy Gyula 1 ft, Petrás Antal 50 kr, Skublics Imre, Mihály és István 1 ft, Szabó Lajos 1 ft, Szabó Kálmán 1 ft, Vörös Vidor 1 ft, Vörös László 1 ft, Peregriny Gizella 1 ft. Összesen 32 ft.

89. *Turcsányi József* ur gyűjtése Kecskeméten: Patay Gergely 5 ft, Tóth József 3 ft, Farkas József 2 ft, Jancsó Ádám 1 ft, Nagy Ferencz 2 ft, Tatai András 2 ft, Fördös Lajos 2 ft, Pólya József 2 ft, Schweiger József 2 ft, 10 kr, Fejes János 2 ft, Markovist 1 ft, Nagy Károly 1 ft, Orosz János 2 ft, Bóbis Gergely 1 ft, Melhoffer Frigyes 2 ft, Sális András 2 ft, Papp Mihály 2 ft, Sóós Gábor 1 ft, Molnár László 1 ft, Turcsányi József 10 ft, Kún János 1 ft, Csorba Gábor 1 ft, N. 1 ft, Gallia Fülöp 5 ft, Csabai Imre 2 ft, Slesinger Vilmos 2 ft, Steiner Márton 1 ft, Brückler Mihály 1 ft, Gyenes Ferencz 1 ft, Madi Pál orvos 2 ft, Szeles Kálmán 2 ft, Atádi Vilmos, ügyvéd 10 ft, Bene László 2 ft, Gáspár Lajos 2 ft, Kún Kálmán 1 ft, Eötvös József 2 ft, Bóbis Ferencz 2 ft, Bagi László 5 ft, Szobonya József 1 ft, Kemény Pál 2 ft, Nagy Pál 1 ft, Grau Lajosné 3 ft, Ági László 1 ft, Aranyossy Kálmán 2 ft, Muraközy István 1 ft, Ujszászi József 1 ft, Kovács László 5 ft, Hángyásy 1 ft, Leetár Péter 1 ft, Tormássy 1 ft, Fehér Péter 2 ft. Összesen 111 ft, 10 kr.

90. *Várady Gábor* ur által Szabadszálláson: Özv. Nagy Károlyné 1 ft, Várady Gábor 1 ft, Varga Gerson 1 ft, Kovács Zsigmond 1 ft, Halász István 50 kr, Balog Imre 1 ft, Gaál János 50 kr, Tóth Imre 1 ft, Nagy Sámuel lelkes 2 ft, Kovács József 1 ft, Németh 1 ft, Varga Sándor 2 ft, Kovács István 1 ft, Fóris Imre 1 ft, Bóha János 1 ft, Körtvélyesi Lajos 1 ft, Kocsis Péter 1 ft, Nagy Bálint 50 kr, Pandur Lajos 50 kr, Lipót Imre 50 kr, Ifj. Balogh József 1 ft, Papp Imre 2 ft, Papp Gergely 2 ft, Kovács Sándor 2 ft, Rozsnyai István 40 kr, Péter Mihály 1 ft, Péter János 1 ft, Sz. L. 1 ft, Füredy Mihály 30 kr, Varga István 40 kr, Nagy Péterné 1 ft, Baranyay Sándor 1 ft, Hegedüs János 30 kr, Konta Mihály 40 kr, N. 40 kr, Nagy József 40 kr, Csukás Zsigmond 50 kr, Gyórfi Gergely 40 kr, Gáspár István 20 kr, Dr. Heller János 2 ft, Márton Bálint 20 kr. Összesen 38 ft 48 kr.

91. *Orosz László* ur Gyalláról beküldött 137 ft, melyhez járultak: Szalacsi István 40 ft, Sallay József 10 ft, Nagy Sándor 3 ft, Stinner József 3 ft, Kovács Gyula 2 ft, Nemesszeghy István 5 ft, László József 3 ft, Molnár Ádám 5 ft, Orosz László 10 ft, Jancsád Lajos 3 ft, Berinkey Antal 1 ft, Madarassy Móricz 5 ft, Simonffy Ede, költői plébános 1 ft, Jaross Ignác 1 ft, Bathó Bálint 4 ft, Bittsányi István 2 ft, Jaross Károly 5 ft, Szombat-helyi Győző 3 ft, Majtényi Adolf, udvardi alesperes plébános 10 ft, Gr. Pongrácz Adolf, udvari káplán 5 ft, Simpf Ferencz, udvari káplán 2 ft, Lévy Antal 2 ft, Özv. Jankovics Lajosné 3 ft, Istenes Ferencz 1 ft, Kalázi András 1 ft, Németh János helység gazdája, Udvardon 1 ft, Porubszky Károly, tanító 1 ft, Zajátsék Ferencz 1 ft, Czeller József 2 ft, Dúdek Nándor 1 ft, Czeller Ferencz 1 ft. Összesen 137 ft.

92. *Mélt. báró Apor Sándor* ur küldeménye Zala-Egerszegről: Apor 22 ft, Németh 5 ft, Bély József 5 ft, Babos 5 ft, Szentgyörgyi 5 ft, Hegyessy János 5 ft, Kisfaludy 5 ft, Pribek 5 ft, Barthodiszky 5 ft, Torkos Sándor 3 ft, Pioszsek 3 ft, Szabó László 3 ft, Szabó Sámuel 5 ft, Hrabosky Flóri 1 db arany, Pfende-zak Károly 5 ft, Molnár György 2 ft, Nagy Farkas 5 ft, Lengyel Károly ügyvéd 1 db arany, Ruzics 2 ft, Háy József 6 ft, Árvay István 1 db arany, Nagy Károly 5 ft, Zala-Somogy megyei ügyvédi választmány 40 ft. Összesen 140 ft 3 db arany.

93. *Nagys. Kőcsán Józsefné* asszony küldeménye Pesten: Kőcsán Józsefné 4 ft, Petróczyne 2 ft, Sz. F. 2 ft, Plachy Tamásné sz. Ruttkay Mária 10 ft, Kalas Istvánné 10 ft, Nagy Istvánné 2 ft. Összesen 33 ft.

94. Az 1859. i nov. 3-án a kalocsai kaszinó terében tartott Kazinczy-ünnepély alkalmával a „Kazinczy-alapítványhoz” adni sziveskedtek: Ábrahámffy-Kelényi Janka 2 ft, Behr Henrik és neje 2 ft, Bisza, cs. k. nyug. kapitány és neje 2 ft, Bolváry Hortensia k. a. 1 ft, Bolváry József cs. kir. irnok és neje 2 ft 10 kr, Buday-Heisler Terézia 2 ft, Csábi Ilka k. a. 1 ft, Csernyus-Helfer Luiza 1 ft, Csizsér-Ugróczy Ida 2 ft 10 kr, Csúzy József és neje 3 ft, Daruváry-Seeburger Erzsébet 1 aranyat és 10 ft, Dobos Sándor és neje 2 ft, Draskovics Ferencz 1 ft, Eötvös-Salamon Borbála 1 ft, Felix Antal 2 ft, Femmel-Nyilvay Berta 1 ft, Geiszler Schüber Anna 1 ft 5 kr, Hangel Ignác és neje 2 ft, Herdlein György 1 ft, Hirschlein Lajos 3 ft, Homoki János 1 ft 90 kr, Jenei Károly 1 ft 5 kr, Kéz testvérek 2 ft, Klassanovich Marian kanonok 3 ft, Kober József 1 ft 5 kr, Kober Nella k. a. 1 ft 5 kr, Kovács István és családja 5 ft, Kozma-Láng Etelka 1 ft, Küröz Adolf 3 ft, Láng-Ringenbach Mária 1 ft, László Kálmán 2 ft, Lepi-Novák Róza 2 ft 10 kr, Lukács Ignác és családja egy öt frankos aranyat és 2 ft, Mennyei József és neje 2 aranyat, Mennyei Ferencz 1 aranyat, Mészáros-Szabadhegyi Polixéna 1 aranyat és 10 ft, Mihályfy Antal 1 ft, Mihályi Ilona k. a. 1 ft, Mike Ádám 3 ft, Milassin József 2 ft, Milassin Ilma k. a. 1 aranyat, Milassin Matild k. a. 1 ft, Móder-Kopp Hermina 3 ft, Móder-Schmidt Laura 3 ft, Mulity Károly és családja 5 ft, Nagy Dániel pesti ügyvéd és neje 5 ft, Nagy Ignác 5 ft, Nyitray-Láng Emilia 3 ft, Pernőfy Ferencz 1 ft, Potocky Elek és családja 3 ft, Reichl Péter és családja 3 ft, Rézler György és neje 4 ft 20 kr, Ringenbach Lipót és családja 2 ft, Salamón-Tóth Erzsébet 1 ft 50 kr, Sándor Mária k. a. 1 ft 5 kr, Sauter Gáspár özvegye 5 ft, Sauter József és családja 5 ft, Sauter Gázi 3 db magyar köriratu ezüst huszast, Schinkovich Fer. és neje 2 ft, Schmidt Fer. cs. k. szolgabíró 5 ft, Schmidt-Hangel Ilona 2 ft, Schmidt Kár. ifjabb 1 ft, Schmidt-Láng Anna 1 ft, Schuller Luiza k. a. 1 ft, Sebő Antal 1 ft, Spech Lajos és neje 5 ft, Sréter Regina k. a. 1 ft, Szabély Antal és neje 3 ft, Szabó Bella k. a. 4 ft 20 kr, Szabó Fer. orvos. 5 ft, Szabó Karácsonyi Anna 1 aranyat, Szabó Mihály és neje 5 ft, Szegárdy Ferencz 1 ft, Szinnak Draskovics Anna 2 ft, Sálav Nagy Sarolta 5 ft, Szmolén János és neje 4 ft, Tavaszy-Sátori Petronella 1 ezüst tallért, Tóth-Szabó Anna 1 ft, Tóth-Tóth Mária 2 ft, Tömlén István és családja 3 ft 15 kr, Ugróczy Gábris és Paula nővérek 2 ft, Ujváry-Goor Mária 5 ft 25 kr, Válics Amália k. a. 1 ft, Vén Anna k. a. 1 ft, Zofáhl Gusztáv és neje 2 ft. Egy névtelen 5 ft 25 kr. Összesen 207 ft, 7 db aranyat, 1 db öt frankos aranyat, 1 db ezüst tallért és 3 db magyar köriratu ezüst huszast. Végre az ünnepélyi hirdetményeket Malatin és Holmeyer nyomdászok díj nélkül sziveskedtek kinyomatni.

95. A „Pesti Napló” szerkesztőségénél: Bicskey Kálmán 100 ft, Szabás községből Somogyból három hirtokos 4 ft, Szabó segédektől, Kollár Márton által beküldve 16 ft, 70 kr, Túrkevi Kazinczy-ünnep jövedelme 88 ft, 10 kr, Holdmező-vásárhelyi ünnep jövedelme 150 ft, s 1 arany. Tiszaszolnok vendégkoszorú Nagy József házában 105 ft, Komáromi Kazinczy-ünnep jövedelme 200 ft, Tiszadobi község 37 ft, 62%, kr, Pusztamonostori község 50 ft, Békési Kazinczy-ünnep rendezői 100 ft, Fóti uradalmi tisztok s honorátorok egy vadászat alkalmával 14 ft, Dr. Meissner-pesti izr. rabbi 10 ft, Tatai Kazinczy-ünnep jövedelme 68 ft, 37 kr, Ipolysághi kaszinó 35 ft, 2 arany. Molnár Endre 5 ft, Tóth István 5 ft, Hraniczky Sándor 5 ft, Kovács Lajosné sz. Konkoly Paulina 5 ft, Szalontai kaszinó által rendezett Kazinczy-ünnep jövedelme 113 ft, 61%, kr, Torday Kazinczy-ünnepély jövedelme 203 ft, Püspöki Alajos plébános ur gyűjtése Sarkadon 51 ft, melyhez járultak: Bor Áron 2 ft, Bogárné András 5 ft, Borbély Károly 1 ft, Csúry József 3 ft, Holnapp Mihály 2 ft, Kántor László 1 ft, Kolb József 1 ft, Ledősy István 2 ft, Ledősy Pál 2 ft, Ledősy Sándor 2 ft, Marki János 5 ft, Marki Sándorka 48 kr, Nagy Lajos 1 ft, Nagy Ferencz 1 ft, Osváth Imre 3 ft, Paulikovits Lajos 2 ft, Püspöky Alajos 2 ft, 52 kr, Revóczy Károly 2 ft, Szadovszky Ignác 2 ft, Seidel Ignác 1 ft, Toperczer Miklós 2 ft, Trajánovics Agoston 2 ft, Tóth Sándor 2 ft, Zay István 2 ft, Lakatos Sándor 2 ft, — Szászvárosi Kazinczy-ünnep jövedelme 50 ft, Szentandrás Lajos 10 ft, Marsovszky Ádám által rendezett mágoesi Kazinczy-ünnep jövedelme 30 ft, Tapolcai polgárok 22 ft, Tatai ifjuság 1857-iki dalidőiből fennmaradt összeg 100 ft, Stessel Lajos 5 ft, Markovics Antal gyűjtése Dombegyházán 63 ft, 50 kr, Buzinkay Pálé Német-Súrón 42 ft, 25 kr, Csenkei Kelepecz Ferencz közjegyző a nagy-bárodí kerületből 25 ft, 25 kr, Cziike János D. Radványról 8 ft, 20 kr, Erdélyi Sándor kisújszállási lelkes küldeménye 101 ft, Uj-verbászi kaszinó egylet 20 ft, Konkoly Antónia Sopronból 2 ft, Dobozy Dániel T. Kesziről 10 ft, Fehér János gútai káplán 2 ft, A n. — károlyi kaszinó egylet küldeménye 93 ft, A Csaplovica-könyvtár küldeménye Alsó-Kubinyból 100 ft, Összesen 2036 ft, 12 kr, 3 db arany.

96. *Pethes Antal* ur küldeménye Kunsgéből: Pethes Mihály 2 ft, Pethes Antal 2 ft 50 kr, Pethes János 1 ft, Koczián Gusztáv 2 ft, Thott György 1 ft, Szpiadés János 1 ft, Altmann Sám. 1 ft, Major Endre gyógy-szerész 1 ft, Boros János 1 ft, Nagy János 1 ft, Homonnai Szilárd 1 ft, Ferenczi Pál 1 ft, Dósa Antal 1 ft, Móczár Alajos 1 ft, Majori Sándor 4 ft. Összesen 21 ft 50 kr. — Ebből 11 ft a Kazinczy-alapítványra, 10 ft 50 kr a muzeumi szoborra fordítottak.

97. *Koppány Ferencz* ur küldeménye Zalamegyéből 544 ft, u. m. a. zalai nemesi pénztár részéről 400 ft, Östterhüeber József 10 ft, Inkey László 25 ft, Horváth Móricz 10 ft, Horváth Ferencz 10 ft, Sümeghy Ferencz 10 ft, Hertelendy Kálmán 10 ft, Botka Mihály 10 ft, gr. Batthyányi Zsigmond 25 ft, Koppány Ferencz 10 ft, Barcza Sándor 10 ft, Prodanovits Dániel 5 ft, Caillagh László 5 ft.

3019 PÁLYÁZAT. (1-3)

3001

(2-3)

A kecskeméti ágost. hitv. evang. egyház hitánitói állomása megürülve, az egyháztanács a helyett egy hitánitói állomást alapított, 450 ujft. készpénzbeli évi fizetéssel: két díszes szoba, konyha, kamra és padlás szabad használatára mellett, melyeken kívül mellékjutalmazásul 10 véka rozsot, 10 véka árpat, 2 öl puhafát, 3 szekér szalmát, bor helyett 5 ft. 25 krt. minden fütől 1 ft. 5 krt. énekeszós temetéstől 42 krt. prédikációjától 1 ft. 5 krt. bucszától 2 ft. 10 krt. újévi és nagypénteki offertoriumnak felét nyereendi. — Ezen állomást betölteni öhajóktól megkívánatik az orgonázás- és éneklésbeni tökéletes jártasság, kellő tudományos kiképzettség, és hogy született magyar legyen. — Egyenlő körülmények közt előny adatik azoknak, a kik nőek, a nejeik a leánygyermeknek különös díj mellett a női kézi-munkákban oktatást adhatnak. — Egyik különös feltételül tűztetik ki, hogy a hitánitó a másodtanító működése felett, a kit az egyház külön fizet, mint felügyelő gondosan őrökölje, s reá e tekintetben teljes felelősség háríttatik.

Folyamodók kellőleg felszerelt folyamodványait alulírt lelkészhez, 1860-ik évi április 15-ig, bezárólag, bérmentve intézni felhivatnak.

Kecskeméten, 1860. márcziusban.

Az egyház előjárósága nevében:

Gömör Frigyes, Torkos István, iskolafelügyelő. lelkész.

Kölcsön ügyében.

Többeknek felszólítására van szerencsém a t. cz. földbirtokos urakkal tudatni, hogy általam kikészített kölcsön Pesten felvehető; a kamatokat rendszeren Pesten lehet fizetni. — A kölcsön végett szóval, vagy levél által utasításal szolgál:

Tauber Vilmos Pesten, ügynök és bankár-képviselő.

Iroda: Wurm-udvar 12-ik sz. a.

Utó-írat. Az iroda szintén birtokadás-vevési és haszonbérleti megbízásokat is elfogad. 2995 (3-8)

Egy zongora-mester,

ki a legnehezebb concert-darabokban, úgy mint kezdőknek alapos oktatást adhat, és ha kívánatik, francia és német nyelvből is oktatást ad, falu vagy kisebb városokban alkalmazást elfogad. — E tárgybani bérmentes levelek e lap kiadó-hivatalához utasítandók. 3031 (1-2)

ÉLETESSSENTIA

dr. J. G. Kiesowtől
Augsburgban,

allást- és gyomorbetegségeknek nagybírú és jónak bizonyult, valódi kapható a magyarországi fővárosban **TÖRÖK J.** gyógyszerész urnál Pesten, király-utca 8-ik sz. alatt, és általa a következő gyógyszerész urakkal:

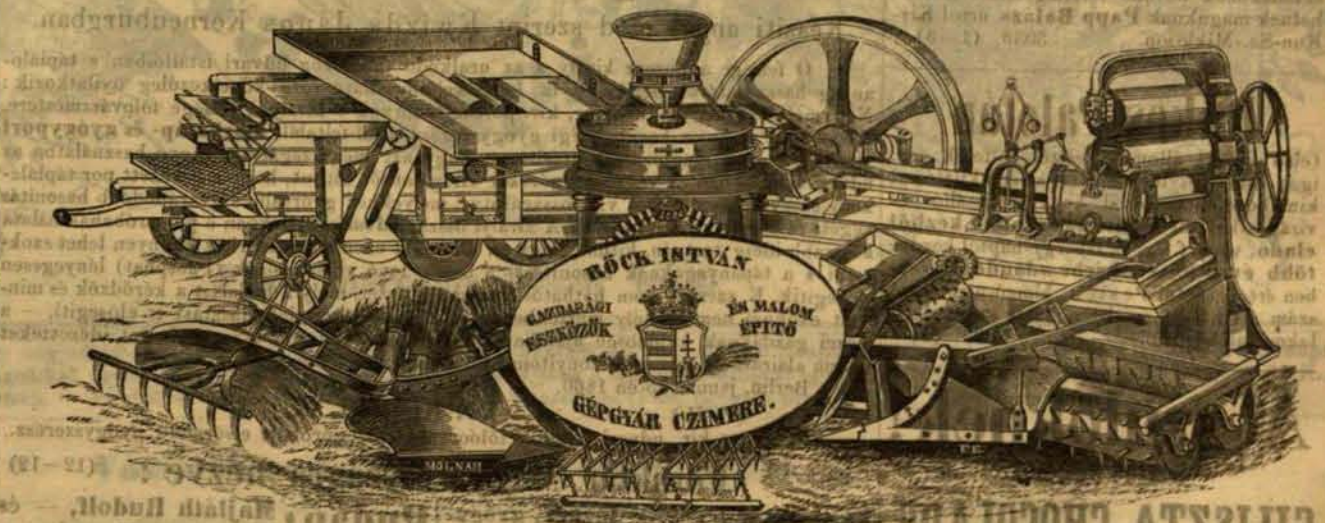
Aradon Tonnus F. és Freiburger. Budan Wlassuk Ede. Debreczenben Csanak József. Egerben Wessely J. Hatvanban Czeller István. Kaposvárott Schröder J. Kézsmárkon Juretzky Lajos. Kőszegen Kittel István. Miskolcon Böszörményi József. Pécsen Jäger J. F. Pozsonyban Heinrich Frigyes. Sopronban Ruprecht József. Selmeczen Barisch J. W. Szabadkán Hofbauer M. J. Szegeden Kovács A. és M. Szolnokon Schefcsik István. Tokajban Kröcher A. Zolyomban Thomka L.

Ára egy nagyobb üvegnek 50 ujfr. egy kisebb üvegnek 30 ujfr. — Posta után csak 2 üveg expediatatik egyszerre, és a pakolás és bérmentesítésért 30 ujfr. mellékelése kériatik. 2988 (4-6)

RÖCK ISTVÁN

gazdasági eszközök- és malomépítő-gépgyára Pesten,

soroksári-ut 22-ik szám alatt.



Bátorkodik a t. cz. nagyérdemű gazdaközönséget tisztelettel figyelmeztetni, hogy gyárában a gazdasághoz megkívántató mindennemű eszközök és gépek legjutányosabb áron készen kaphatók: **ekék, boronák, vetők** a több effélék. — Legkülönösebb figyelembe ajánlja több rendbeli **eséplő-gépeit**, közöttük a legnevezetesebbeket, úgy mint:

Kerekállással ellátott ló vagy ökör által hajtható eséplő-gép, gabonát tisztító- és zsakoló-szerkezettel, melyek már a múlt év óta legjobb sikerrel működnek.

Helyhez kötött ló vagy ökör által hajtható nagyobb-szerű eséplő-gép, szintén gabonát tisztító- és zsakoló-szerkezettel.

Legújabb szerkezetű, helyhez kötött szabadalmazott magyar általános hajtomű nyolcz ló erejű, nagyobb eséplő-gépek, malmok és gépezetek hajtasára, melynek erő-kifejtése az eddig ismerteknél sokkal könnyebb vonó-erőt kíván.

Szabadalmazott kerekállással ellátott nyílt hajtoművek. A legjobban berendezett, és a fentmondottak tekintetbevételére nyomán — mely saját felügyeiletem alatt — dolog- és szakértő egyének együtt munkálásuk által végrehajtatik, a gyár azon alapos kezességet nyújt, mely végből magát a t. cz. gazdaközönségnek és bármely üzlet kezelőinek kegyes pártfogásába ajánlani bátorodik.

Pest, márczius 1-én 1860.

Önálló szabad, gabnatisztító- és zsakoló-gépezet, egy két- és háromszoros megválasztóval, mely az eddigé ismert bármintű eséplőkhöz alkalmazva, vele a szorást, tisztítást és kivánat szerinti megválasztást és zsakolást egyszerre végez.

Továbbá: **hordozható őrlőmalmokat;** ez utóbbi szakban felvállal a gyár nagyobb-szerű malmok építését, gőz-, víz- vagy szelerőre, — vagy a már létezőknek belső szerkezetük a legújabb és erősebb módor utáni berendezésüket; nemkülönben készít a gyár gőzgépeket, könyvnyomdák számára gyorsajtókat, különféle kézi-sajtókat, simító-műveket, fűrészelő-gépeket, olajpreseket.

Röck István, gépgyár-tulajdonos.

Néhány hét múlva iparszabadság! WETZER ÉS KUNZ

rumburgi

Kereskedőknek és iparosoknak nélkülözhetlen!!

Ráth Mórál Pesten, a „vastuskó”-hoz megjelent, és minden könyvkereskedésben kapható:

Az 1860-diki, május 1-jén, életbelépendő

ÚJ IPARREND

az osztrák birodalomban.

Kihirdetett 1859, december 20-án kelt cs. k. nyiltparancs által. — Az érdeklött iparos osztály részére magyarázattal ellátta

GALGÓCZI KÁROLY,

az iparosok lapja szerkesztője.

Tízre egy ingyen-példány. — Ára 40 kr., postán bérmentve 50 kr. újpénz.

Ismert jelességű írónk Galgóczy nagy világszággal fejtegeti ezen roppant fontosságú törvényt, mely már par hét múlva életbelép, és kereskedelmi, valamint iparviszonyainkat alapjából megváltoztatja.

2990 (1-3)

RATH MÓR.

Egy nagy építési telek, házzal együtt,

az aradi-utczában,

szabad kézből eladandó.

Bővebben értekezhetni a „Magyar Sajtó” kiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

vászon-raktára,

uri- és kigyo-utca szögletén.

Pesten, az ugynevezett párisi csarnokban,

a „szép juhásznohez”.

ajánlja gazdagon és ujonan felszerelt rumburgi-, hollandi-, kreas- és fonalvászon-raktárát, ágynemű- és asztalkészleteit; ezenkívül legújabb divatárut, úgy mint: perkalokat, angol-vászon-ruhakelméket, vászon-nadrágelméket, pilkémelvényeket, valamint kész férfi-ingeket, a legnehezebbféle rumburgi vászonból; színezett ingeket és férfi-gatyákat (a vászonárak valódisága kezessége mellett) a lehető legjutányosb szabott árt.

3017

(2-3)

VÉGELEDÁS. Alulírtak van szerencséje a főtisztelendő klerus és nagytekintetű nemességnek tisztelettel jelenteni, hogy **üzlet-helyisége változtatása végett templomi öltönyök, u. m. kasulak, pluvialek, menyeket, templomi és ezebbeli zászlókkal stb. ellátott nagyszűrű raktárát** tetemesen lezállított áron árba bocsátta, azon megjegyzéssel: hogy tisztelt vevőinek, kik 100 ftig vásárolnak 30, 100 ftig 20 ftig, és 200 ftig 15 ftig kedvezményt ajánl:

Nadler Lipót,

reverenda- és templomi öltönykészítő Pesten, Dorottya utca 3-dik szám alatt, első emeletben, a régi harminczad-épületben.

3030

(1)

Birtokeladási hirdetés.

A főlegyházi járáshoz tartozó s Kecskeméthez egy pár órá yira fekvő orogvári pusztán. 161 hold föld — holdjait 1200 székely — melynek földszántó, föld kaszáló, mely után tisztítás után még ugyanannyi legelő-illetmény, addig pedig szabad legeltetési jog jár, szabad kézből eladó. A föld három, egymáshoz közel fekvő tagban van, és közös legelőre nyílik; van rajta két ház, melyben 4 szoba van, két konyhával és 24 szarvasmarhára felszerelt istálló. A venni szándékozók bővebb felvilágosítást szerezhetnek maguknak Papp Balázs úrtól Kiskun-Sz.-Miklóson. 3035 (1-3)

Rákos-Palotán

(első vasúti állomás Pestől fölfelé), egy, igen csinos stílusban épített s szép kintással kintakozó, 9 szobával, konyhával, istálló- és virágos-kerítell ellátott ház szabad kézből eladó, vagy f. évi sz. György-naptól kezdve több évre haszonbérbe adandó. Bővebben értekezhetni Pesten, himző-utca 1-ső szám alatt, 1-ső emeleten, 12-ik szám alatti lakosztályban. 3083 (1)

A szülőknek!

Biztos hatásu

GILISZTA-CHOCOLADE.

"Jó hornak nem kell cseger!" Ezen elvet követtem én is, midőn az általam már 12 év óta föltalált giliszta-hajtószer közhírre vételét, — dacára a több ízben mindenfelől érkezett felszólításoknak elmulasztám; de most, miután annak csálhatatlan sikeréről meggyőződve vagyok, nem mulasztatom el, találmányomat ezennel közhírre tenni.

Ezen szer pusztán és egyedül csak a giliszta-ra hat, s a test más műszerkezetére általában semmi befolyással nem bír, csecsemőknek is gond nélkül beadható, a mi holdfoggyatkozáskor legsikeresebben történhetik.

A gyermekeknek általános nyavalya a giliszta, s köztudomású dolog, hogy a legkisebb gyermekbetegségnél a giliszta szerepet játszik, azokat senyveszti, és gyakran megtörténik, hogy annak fonák orvoslása által a legerősebb gyermekek áldozatul esnek. — annál fogva minden családfőnek ajánlom és tanácslom, miszerint a gyermeket ezen veszélyes férgektől biztosítandó, 10 éves koráig mint tökéletes biztos óvszert minden 3-4 hónapban lefekvés előtt egy szeletnek felett, és a következő napon másik felett elgyomorra nekik beadni el ne mulasztászik.

Ezen szeletet lehet 1/2 éves kortól 4 évesig egy darabot 5-10 évesig 1/2, vagy két darabot a fentirt módon akár természetben, akár kávéban, vagy akármiben beadni, — akár mutatkoznak giliszta vagy sem; — a vendes használat azonban nem folytonosan, hanem csak 3-4 hónapban ismétlődő.

Eltesebb személyek pedig, ha giliszta képzelnek magukban, két nap alatt, este és reggel, egy egy darabot bevehetnek.

Megjegyzendő még az is, hogy a giliszta nemcsak 3-4 nap után is dögölve mennek el, vagy pedig nyálka, a mi a giliszta fészket képez.

Ezen gyógyszer használata által, nemcsak hogy a gyermekek egészen megmentetnek a veszélyes gilisztafektől, hanem azon gyermekek, a kik ezen hathatós és ártalmatlan szerrel élnek, a pántlikás gilisztafektől is mentve lesznek.

A megrendelések postán teljesítenek legbiztosabban és pontosan azonnal alulirt által.

1 darab 20 ujkr. — 6 darab 1 ujft.

Kröczer Ágoston,

3020 (2-3) gyógyszerész Tokajban.

Egy, jó karban levő hat octavu régibb zongora olcsó árért eladó.

Bővebben értekezhetni Schneider G. fűszerkereskedőnél Pesten, Lipót-utca, a „pléh-3025 kalaphoz" címzett háznál. (1)

Tápláló-

VOR-

lovak-

és

marháknak.

Készíti angol mód szerint Kwizda János Korneuburgban.

Ő felsége a porosz király s az uralkodó főherczeg udvari istállóiban e táplálóanyag használatáról Berlin egyik legelőkelőbb állatorvosa következőleg nyilatkozik: Nagyméltóságú Willisen ur, kir. porosz tábornok s király ő felsége főlovászmestere, Kwizda Ferencz korneuburgi gyógyszerész által feltalált marhatáp- és gyógyport alulirtohoz azon megbízással utasítottam, hogy azt megvizsgálván vegye használatba az udvari istállókban. A vegyi és gőresői vizsgálatból kitűnt, hogy a nevezett por táplálékony szerves anyagokból van összeállítva, melyekhez gyorsabb s gyarapodóbb hasonítás végett fűszeranyag is van adva. A királyi összes udvari istállókban e por probahasználatára hosszabb ideig tartván, kitűnt, hogy az állatokat ezen anyagszerhez könnyen lehet szoktatni, s a tápanyagoknak hasonítását a benne levő villsavas-sók (Phosphat) lényegesen elősegítik. E szerint ezen hathatós és olcsó pótszer, mely a hizlást a kérődzők és mindent evőknek nem csekély mértékben mozdítja elő s a tejelválasztást is elősegíti, — a mezei gazdáknak különösen ajánlható. Saját tapasztalásaim után az imént idézetteket kezem aláírásával ezennel bizonyítom s hivatalos pecséttemmel megerősítem.

Berlin, január 15-én 1860.

(P. H.)

Dr. Knauert,

az összes kir. udvari istállók főlovóvosa s megpróbált elsőrendű gyógyszerész.

2879

Főraktár Magyarországra nézve:

(12-12)

Pesten: Török József, gyógy-szerész királyutca 8. sz.

Budán: Majláth Rudolf, — és Budán: Wlaschek E. gyógyszer.

Továbbá:

Aradon Probst J. F., — Brassóban Heesheimer J. L. és A., és Gyertyánffy A. és fia, — Debreczenben Göblt F. gyógyszerész, — Egerben Steinhauser A. J., — Elekén Borsos F., — Eszéken Deszathly István, — Érsekújvárott Conlechner Ign., — Fehérvárott Kovács P. és Oblath J. és fia, és Legmann A., — Győrben Eckert F., — Ipoly-ságon Mikulásky T., — Kassán Petrich C., — Komáromban Ziegler A. és fia, — Liptó-Szent-Miklóson Krivosó J., — Lugoson Bronet F. gyógyszerész, — Miskolcson Köszörményi J. H., — Maros-Vasárhelyen

Fogarás Dem., — Nagy-Szombatban Smekal W. A., — Nagyváradon Kalovics Karácsony, — Nyiregyháza Malhaid G. gyógyszerész, — Pozsonyban Scherz F. és Wimmer J., — Rosnyón J. J., — Segesvárott Misselbacher J. B., — Sepsi-Sz.-Györgyön Kovács és fia, — Simándon Csiky M. gyógyszer., — Sopronban Pachhofer L., — Szegeden Kovács A., — Szíszeken Pokorny F., — Török-Sz.-Miklóson Hoffmann W., — Újvidéken Schreiber F., — Veszprémben Tuszkai Mayer, — Zimonyban Joanovics D. és fia uraknál.

Cs. kir. szab. tiszta-vidéki vasut.



3032 1-3

HIRDETMEY.

Alulirt igazgatóság, az igazgató-tanácsnak az alapszabályok 24. és 27. §§-ai értelmében hozott határozata következtében, tisztelettel meghívja, a t. cz. részvényeseket az 1860., április 16-án, délelőtti 10 órakor, Bécsben, a társaság teremében (belváros, Seilerstraße 915. sz.) tartandó negyedik rendes közgyűlésre, melyben a lefolyt 1859-ik évi üzletről szóló jelentés fog előterjesztetni.

A t. cz. részvényesek, az alapszabályok 26-ik §-a értelmében azon részvényeket, melyeknek alapján szavazat-jogukat gyakorolni akarják, f. évi április 2-án, a társaság irodájában, letenni kötelesek, s ezuttal a közgyűlésre szóló igazolás-jegygyel fognak ellátni.

A részvények kétezres példányban kitöltendő, a részvény számait rendben felsorolando feljegyzés mellett — mely ingyen szolgáltat ki — tétetnek le.

Minden 25 részvény egy szavazatra jogosít. Egy részvényes azonban, husz önjogosult szavazatnál többet magában nem egyesíthet. Mint fölhatalmazott ezenfelül legfőbb is tiz szavazatot vállalhat el. — A közgyűlésnek csak szavazatképes tagjai lehetnek egy-szermind fölhatalmazottak. A meghatalmazás az alulirt *) mintá szerint az igazoló-jegy hátára irandó, 3 legkésőbb április 13-ig a társaság irodájában előmutatandó.

Bécs, márczius 12. 1860.

A cs. k. sz. tiszta-vidéki vasut igazgatósága.

*) (Meghatalmazás.) Én alulirt szavazatjoggal bíró részvényes urat fölhatalmazom, miszerint engem a tiszta-vidéki vasut részvényeseinek 1860., április 16-án tartandó közgyűlésében helyettesítsen. 1860.

Megjelenet és kapható, valamint a pesti, ugy az esztergomi papnöveldeben:

Vasár- és ünnepnap

EGYHÁZI BESZÉDEK.

Szerző

NEDECZKY GÁSPÁR,

dömösi plebános.

Ára 2 forint ausztriai értékben.

3009 Urasági lak. (8-8)

Velenczén (Fehérmegyében) egy, a vas-uti állomáshoz 20 percznyi távolságra fekvő urasági lak. istállókcal, angol-, gyümölcsös- és konyhakerttel s üvegházal együtt, eladó vagy több évre haszonbérbe adandó.

Bővebben értekezhetni Pesten, barát-ter, himző utca sarkán 1-ső szám alatt, 12-dik szám alatti lakosztályban.

Házhely-eladás.

Kecskemét és Kun-Szent-Miklós városok közti ús. út, az úgyszemint kerekgyházi pusztán alakulandó helységben, egy 870% ölnyi igen szép fekvésű ház hely, szabad kézből eladó. A venni szándékozók ezennel fölhívhatnak, és alulirttal mint tulajdonossal értekezhetnek bérmentes levélben. — Kelt Alsó-Dabason, márczius 12 en 1860.

3036 (1-3)

Kiss László, tanító

Lauffer és Stolp

bizományában Pesten, és általa minden könyvtárban kaphatók:

Csalomjaitól:

1. Költemények. N.-8-rét 104 lap. Ára csinosan fűzve 70 ujkr. Ezen költeményekről, melyek különösen a magyar irodalomban oly kevéssé képviselt epigrammi nedély, gunyor, és paródia terén valódi hezagot pótolnak, s egy e téren eléggé ismert régibb íróktól származnak, a magyar napi-sajtó általában kedvezőleg nyilatkozott.

2. Vázlatos jegyzetek a magyar nyelv és helyesírás körül. K.-8-rét. Ára fűzve 30 ujkr. Tárgy: C-e vagy Cz? Purismus. Indítvány az összetett betűk egybeolvastására. Nyelvalapítási kör. Magyartalanságok. Gyógyszer. Mindkét mű tiszta bevételére eredménye egy. Bajzának állítandó nemzeti emlékre van szánva.

Ugyan a fentebbi szerzőtől sajtó alatt: ALDOZATOK. Imák kötött beszédben. Witschel német eredetije után a XX-ik kiadás szerint 3026 (2-3)

WAGNER MIHALY

Pesten.

váczi-utca, a „nádor"-hoz czimzett vendéglőben,

ajánlja az építéseknek előfordulni szokott mindenféle vasalásait, asztalos- és más szerszámait, norinbergi s rezarait, a t. cz. 3010 közönség figyelmébe. (3-4)

Lauffer és Stolp könyvkereskedésében megjelenet, és minden hiteles könyvtárban kapható:

Eszmetőredékek

a magyarhoni protestantismus jelen stádiumán.

Irta ifj. Szeberényi János, ev. lelkész. 3023 Ára 40 kr. (1)

Stein Jánosnál Kolozsvárra megjelent, és minden könyvtárban kapható, nevezetesen Pesten Geibel Arminnal:

Rövid utasítás egy husz hold területű

VÁLTÓGAZDASÁG

rendezésére,

kis birtokosok számára.

Az erd. gazdasági egylet kívánságára írta

B. BÁNFFY JÁNOS.

Kiadta

az erdélyi gazdasági egylet.

Második kiadás.

3016 Ára 36 krajczár ujjpénz. 2-2